

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖGSKOLAN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

SÖNDAGEN DEN 19 NOVEMBER 1916.

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY.

Den franska kvinnan under kriget.

Studie af Elsa Lindberg-Dovlette.

HON AR HELT ung, knappt sjutton år och ensam arftagarinna till en ofantlig förmögenhet och till ett litet land, som producerar guld, liksom andra länder producera mjöl och smör. Det är prinsessan Charlotte, dotter till arfprinsen af Monaco, mademoiselle de Valentinois, som hennes titel är som arfprinsessa till Monaco och Monte Carlo. Hennes far prins Louis är ute i kriget. Hennes farfar, prins Albert af Monaco, deltog i fransk-tyska kriget år 1870 och för henne själf tyckes det vara som en underbar upplevelse att förbinda de sårade fransmännen och monegaskerna. Ty äfven monegasker ha, som sagdt, lärt skriva in sig i rullorna.

En dag kommo de svarta hit, de svarta från Senegal för att vårdas. De voro likt levande statyer, högresta och stolta. Kallade man dem negrer, blefvo de rasande, men gaf man dem sötsaker och tobak skrattade de och visade sina stora hvita länder. De flesta hade förfusna fötter och händer. De hade ej kunnat utstå det hårda lifvet i skyttegrafvarna. På flere af dem måste man amputera fot och hand. Det var det värsta

En ung novis upptages i den franska krigssjukvårdens tjänst. Efter en teckning af L. Sabattier i L'illustration.

straff, som kunde drabba en svart från Senegal. Ty en tjuv i deras hemland dömes vanligen att mista foten. Därför hade en amputerad fot hos dem blifvit kännemärket på en tjuv. — Att de blefvo tillgifna sina hvit-

förbinda honom. Ingen annan än hon fick reda hans bädd. En dag kom hon ej och en annan skulle lägga på förbandet. Men han ref det af igen och ropade på "Mamzelle Caresse". Man måste

klädda sköterskor var ej underligt. De lärde sig franska under skämt. De sköttes som barn, de stora, vilda krigarna, som under bataljerna varit fiendens skräck. Och de blefvo mjuka och milda som lamm inför Röda kors uppoffrande hjälparinnor. Det gjorde ett underligt intryck att se dessa blåsvarta hufvuden slicka upp mellan de hvita lakanen. Och frågade man: "Hur mår du? Lider du af ditt sår?" var man alltid säker att få till svar: "Y a bon!", d. v. s. på deras franska "Det går bra!" Och de hvita länderna lyste. Det fanns bland sköterskorna här en ung blond flicka. Hennes rörelser voro mjuka och milda, hennes ögon klara och fulla af förståelse. Hon skötte en jättelik, svart sergent. Hon lärde honom läsa franska, hon förde till honom konfekt och cigaretter och hon vann hans hjärta. Han gaf henne i tillnamn det mildaste ord han lärt. Han kallade henne "Mamzelle Caresse". Det är "Fröken Smek". Ingen annan än hon fick

sända efter henne för att han ej skulle förblöda. En gång bad han att särskildt få tala vid doktorn. När doktorn kom, förklarade han, att han var en rik man, att han ägde en hel by med många hyddor och får. Och efter många svårständda förklaringar förstod slutligen doktorn, att den stora svarla ville köpa Mamzelle Caresse af hennes föräldrar och han bad doktorn göra upp priset, hur mycket mynt och hur många får man än begärde.

Sårade soldater inbjudna af enskilda att göra promenad i vagn.

Det är dock ej endast sjuksköterskans kall, som den franska kvinnan åtagit sig under kriget. Hon har blifvit modern och system för soldaternas hustrur och barn. För alla dem som lämnats hemma i oro och förtigdom och för alla dem, som förlorat sitt lefvebröd genom kriget. Och så är det hon, som genom sina händers flit klädt dem, som flyktat från Belgien och norra Frankrike och Lothringen. Hela vintern har man i hela Frankrike stickat yllekläder åt soldaterna i skyttegrafvarna. En hel flod af ylledamasker, västar, halsdukar, gördlar och vanfar har flödat ut till alla, som fröso därborta. Och nu alltsedan våren, har man sytt skjortor i oändlighet för soldaterna i fält, för soldaterna på sjukhusen.

I Monte Carlo har Röda korsets president, m:me Bornier, öppnat en arbetsstuga, där femtio damer dagligen ha sysselsatt sig med att sy för de sårade. I Théâtre des Beaux-Arts, där man förr applåderade glada pjäser, sydde och stickade man. Och tyg, ylle och alla tillbehör ha damerna köpt för medel, som de samlat själfva. Tills dato har man förfärdigat mer än 4,000 klädespersedlar.

"La Festa" kallas ett litet arabiskt palats här i Monaco, där man förr samlades till dans och fest. Sedan kriget började har en välgörande dam, m:me Chénon, där öppnat en arbetsstuga. Och allt som där sys och stickas sändes till soldaterna, som kämpa vid fronten. Mer än 6,000 paket har sändts ut från denna flitiga förening. Och mellan ylle och linnekläder ha de vänliga damerna gömt tobak, pipor, choklad och ett litet etui med "alcoool de menthe" och socker. Det är äfven "La Festa", som under M:me Chénons öfverinsende har organiserat Les sou-

pes populaires, hvilka dagligen utdela 400 portioner åt fattiga.

När soldaten sändes ut i kriget, för han alltid med i renseln det, som är nödvändigt för att förbinda det första såret; men han har intet för att desinficiera det. Nu har en förening bildats här under prinsessans af Monaco beskydd i och för en insamling af me-

En arkad i Prins Albert-sjukhusets trädgård.

del för att köpa jodlinktur, som sändes till soldaterna i små glaskulor, hvilka hvar och en innehåller en kubikcentimeter af detta desinfektionsmedel. Med glaskulan följer en liten pensel. Allt är hermetiskt inneslutet i ett etui. Så snart soldaten är sårad, krossar han kulan i dess smala ända och med penseln penslar han nu sitt sår. Man har samlat summor till detta nyttiga ändamål och flera dylika föreningar ha bildats i Frankrike.

Äfven på barnen har man tänkt. — Franska kolonien i Monaco underhåller flere af de mobiliserades barn och enskilda välgörenhetsföreningar ha tagit barnen under sitt beskydd, så länge kriget varar. Man har hyst in dem här och där i olika lokaler. Till och med "Carlton", Monte Carlos kända nattkafé, öppnades som tillflyktsort för de små barnen. Deras små hvita sängar stodo i rader där förr frivola sällskap firade sina öfverdådiga fester. Så har kriget äfven ibland spelat rollen af seder- nas tuktomästare. I Nizza har äfven bildats en förening vid namn Hjälp genom arbete. Denna förening lämnar arbete åt fattiga kvinnor, hvilka betalas dagligen med två

francs, för att de sticka yllepersedlar, eller sy linnekläder åt franska fångar i Tyskland.

Och allt detta är icke blott här vid Rivieran; öfver hela Frankrike upprepas det. Och hvilka summor representerar icke allt detta kvinnoarbete! — — — Miljoner! Och dessa miljoner ha kommit till som genom ett underverk. — De ha samlats ur de smås sparbössor, ur böndernas dolda gömmor, ur arbeterskornas små bankböcker, ur den fina damens sparkassa. Centime har lagts till centime. Tidningarna ha lagt ut listor. Man har sålt på gatorna små flaggor och pappersmärken, som föreställa medaljer. Man har ställt till välgörenhetskonserter och tombolor. Och miljoner francs ha flutit in. Alla ha gifvit något. Och summorna ha ökats nästan omärkligt. Äfven de små skolflickorna ha velat deltaga i den franska kvinnans storverk. I alla skolor, lycéer och kloster arbeta de för de franska soldaterna. Till och med under lofstunderna ser man de små flickorna sy och sticka med viktig min. Flere af dem ha äfven adopterat en soldat, som ej äger släktingar. Gudmodern har aldrig sett och får kanske aldrig se sin stora gudson, men hon sänder till honom paket och det är de små paketen, som bilda kedjan mellan dem. Det är icke bara kläder och sötsaker och tobak, som finnes där inuti, ibland är det också en liten biljett, en moderlig liten biljett, som både uppmuntrar och talar allvarliga ord och som visar, att det i alla fall är någon, som tänker på den ensamme soldaten där ute i kriget.

De små gudmödrarna få äfven svar. Jag

Grupp af sårade.

En sårad på sjukbår.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:	Praktupplagan:
Helt år ..... Kr. 6.50	Helt år ..... Kr. 9.—
Halvt år ..... < 3.50	Halvt år ..... > 5.—
Kvartal ..... < 1.75	Kvartal ..... > 2.50
Månad ..... < 0.75	Månad ..... > 0.90

Iduns byrå och expedition, Stockholm, Mästerns väg 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	Utländska annonser:
30 öre efter text.	35 öre efter text 40 öre
35 öre å textside.	å textside. 20 % förh.
20 % för höjning för särsk. begärd plats.	för särsk. begärd plats.

kan ej låta bli att citera några, som jag sett med egna ögon. Somliga voro hastigt nedskrifna på en bit papper liksom i bataljens närmaste närhet, andra ordentligt prantade en lugn dag i skyttegravven. Somliga med bedröflig stafning, andra tecknade af skolad hand, men alla så ärliga, så tacksamma och vördnadsfulla.

En stor gudson skrifer till sin lilla gudmor bland annat:

— — — "Eder vänlighet kom alldeles å propos. Det var, som om ni vetat, att vår bataljon utfört ett godt arbete. Jag Charles François, som har lyckan att få vara eders gudson, har fått mitt namn inskrivet af kommandanten för modigt uppförande. Jag hade blifvit sändt att under full batalj hjälpa de sårade, som blifvit kvarlämnade mellan första linjen och skyttegravven. Jag gjorde icke annat än min plikt, men jag har i alla fall fått krigskorset. Samma dag, liksom af en underbar tillfällighet, fick jag edert lilla chokolad-kors, gömdt med edert bref bland allt det, som edert paket innehöll. Och edert kors gjorde mig nästan lika glad, som det armén gaf mig. Ty edert bar till mig på samma gång eder hälsning och eder tillgifvenhet — — —"

Ett annat bref lyder sålunda:

"Kära lilla gudmor, nu är den fimmen inne, då du sover i din lilla hvita säng. Sof godt. Jag sitter här och tänker på alla våra franska unga flickor, som nu drömma lyckliga. Jag vill inbilla mig, att det är för dig och för dem alla jag strider och går på vakt, för att eder sömn ej skall störas och för att er lycka ej skall grumlans ens af en orolig dröm. Må mina tankar kunna sända er drömmar om seger och ära för Frankrike — — Jag sänder eder i detta bref några blommor. Jag har plockat dem på deras grafvar, som dogo därför, att de försvarade er. Bevara dem. Det är de första blommorna, som de ärofulla grafvarna gifvit. — — De ha sina röfter i hjältarnas hjärtan. De äro närda af de våras röda blod. Göm dem väl. Det är blommor, som ej kunna dö — — —"

Ett tredje och sista måste citeras, rörande som det är i all sin enkelhet:

"Lilla gudmor, som jag aldrig sett! Du frågade i ditt sista bref, om jag aldrig ber till Gud och jag svarade som sant var, att jag har växt upp på gatan i en stor stad och där gör man ej bekantskap med Gud. Jag visste, att jag gjorde dig ledsen. Och det underligaste var, att jag därvid blef sorgsen själf. Men jag visste icke heller själf, hur jag skulle bedja. Du sade mig, att jag skulle bedja som till en fader. I går före striden bad jag: "Fader, hjälp mig!" Vid min sida föll min kamrat i dag, men jag blef ej ens sårad af granatskärfvorna. Det finnes en präst här i vårt regemente. Det är en duklig och modig man. Jag ser honom slåss lika tappert som någon af oss. Nu vill jag äfven lära att bedja som han — — — Innan jag slutar, lägger jag in i brefvet två små violer. De små blom-

Svarta soldater, som vårdats å Riviera Palace's sjukhus.

Belgiens barn — en vädjan till Iduns läsare.

FÖR KORT TID SEDAN VADJADE IDUN TILL sina läsare att bidraga till grundande af en liten svensk-belgisk koloni i Schweiz. Hvarje barn är beräknadt kosta 420 kronor om året, hvar till kommer resekostnader på omkring 30 kronor. Belgiska barn ha sedan länge funnit en tillflykt i de fransktalande kantonerna i Schweiz, och detta lilla land har gjort allt för att ta hand om de små öfvergifna stackarna som icke längre kunna finna huld och skydd i sina hem. Men icke kan ett land räcka till för denna uppgift, här gäller det att alla de, som förskonats från kriget måste hjälpa efter bästa förmåga. Iduns redaktion mottager, förmedlar och redovisar för bidrag till de belgiska barnen.

Två duktiga flickor.

FRÅN ALNARPS LANDTBROKUSINSTITUT HA I dagarna som agronom utexaminerats fröknarna Gunhild Svedenborg och Gill E. Löndahl. Den förstnämnda är dotter till major G. E. E. Svedenborg i Kristianstad. Fröken Löndahl är bördig från Skara och hennes far, konsulenten för rödbrokig svensk boskap, J. Löndahl kunde samtidigt med sin dotters examen från Alnarp fira ett jubileum, ty det var trettio år sedan han själf gick ut därifrån som agronom. De duktiga flickorna ha godt ord om sig som landbrukare från sin praktik i facket.

Vår bild är hämtad från en tjugumilafärd som de tillsammans företogo i somras genom Östergötland och Sörmland. Fröken Svedenborg sitter på sitt fullblodssio Gong-Gong och fröken Löndahl leder sin cykel.

Gull på Gong Gong och Gill Löndahl på cykel.

morna äro lyckligare än vi, ty de ha fått stiga upp ur jorden, vi måste ännu gömma oss däri. Ty ännu har man ej kommenterat oss att lämna skyttegravarna — — —

Det fanns ett danspalats i Paris, det hette "Abbaye Thélème". Det har nu blifvit en asyl för kvinnor, som till följd af kriget blifvit utan arbete. Det är först och främst alla dessa små modister och sömmerskor, butikflickor och lärarinnor, som kriget beröfvat brödet. Och för dem har man nu upfunnit så att säga en ny industri. I dessa salar, där man förr dansade och supe-

rade, syr man nu. Nattrestaurangen är ett arbetshem. Kvinnor och unga flickor kläda ut dockor och pryda dem på det skickliga sätt, som endast fransyskan förmår det. Och så säljas de och inkomsten delas mellan de behöfvande. Flere sändas till Amerika, andra till England och Ryssland. Man kläder ut små dockor i nationaldräkter från olika provinser i Frankrike och efter bilder från olika tidsperioder, så att deras kostymer blifvit äkta historiska. Därför finner man på hyllorna i den improviserade ateljén, dockor som föreställa hela Frankrike och dess seder och bruk under olika tidsperioder. Det är på samma gång ett museum och en arbetsstuga. — Det är en Jeanne d'Arc, som dominerar allt. Hon är, som hon bör vara, på en gång modig och enkel, mild och inspirerad, jungfrulig och storlagen.

Och så sändas alla dessa franska dockor ut öfver hela världen. De tala sitt stumma språk, som hvar och en förstår. De påminna oss alla om den stora tacksamhetsskuld, hvari vi alla stå till Frankrikes land. Dess smak och konst har vägledt oss alla. Frikostigt har det gifvit oss alla af sitt geni och sin elegans. Och nu i nödens ögonblick böra vi ej glömma denna hedersskuld.

Högt bär ännu Jeanne d'Arc sitt ståndar!

Germania möter henne stark, tung och mäktig.

Hvar och en af de två är sinnebilderna af de två stora folken, som ej kunna förstå hvarandra. Jeanne d'Arc en späd liten herdinna, som tagit till vapen, tvingad af ögonblickets nödvändighet. Germania — kolossal, en jättemoder, en krigsgudinna ända från födseln. Jeanne d'Arc — ideell, alltid lyssnande till sina röster, alltid inspirerad af sina visioner, Germania mera materiell med lansens alltid lyftad till anfall, alltid beredd till strid, alltid klart medveten om ögonblickets allvarliga kraf.

Skola dessa två aldrig kunna mötas annat än i strid?

SLUT.

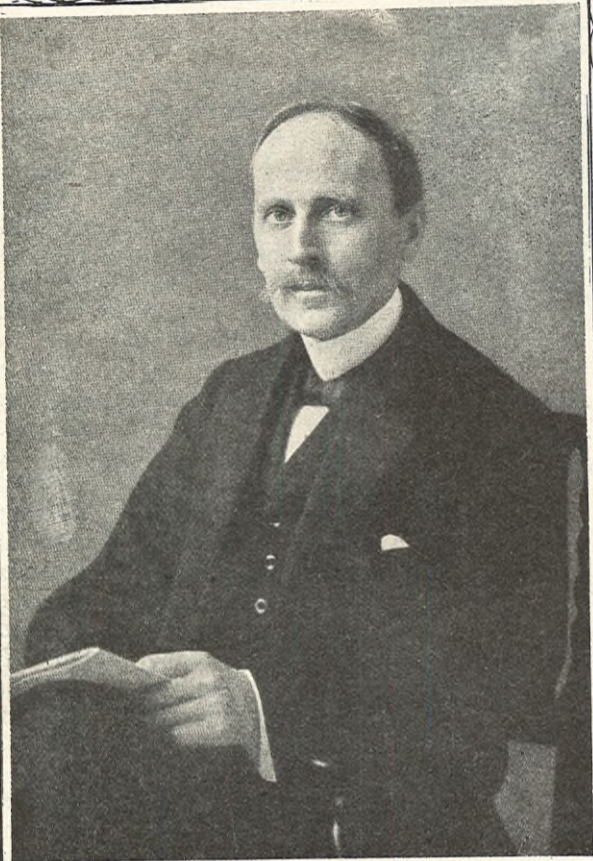

S:ta Birgittaskolan Regeringsgatan 19-21
Textilarbeten. Gardiner, Linneutstyrslar, Broderier och Spetsar i största urval.

Mattor, Gardiner, Möbeltyger, Dräkttyger.
Konstnärligt verkningfulla mönster och färgsättningar. Prover sändas till påseende. Angiv noga vad som önskas.
Konstfliten, G:la Högskolan, Göteborg.

De litterära Nobelprisen 1915—1916.

Romain Rolland

JEAN CHRISTOPHE HAR GJORT SITT segertåg genom världen och tack vare friherrinnan Louise Åkerman har äfven den svenska allmänheten fått göra bekant med Romain Rollands mästerverk.

Den förträffliga svenska öfversättningen bär som man torde erinra sig icke annat namn på pärmen än Romain Rollands, först inuti finner man öfversättarinns. Det är karaktäristiskt för friherrinnan Åkerman, att hon undviker offentligheten så mycket som möjligt. Sin egen person gömmer hon i en liten hvit villa i utkanten af Djurholm, dit dock hennes många vänner utan svårighet hitta vägen. "Au-dessus de la mêlée" (Ofvan stridsvämlet) står det visserligen icke öfver porten till denna konstnärligt förfinade bostad, men de orden kunde godt passa där.

— Hur jag kom att öfversätta Jean Christophe? säger friherrinnan Åkerman, då Iduns representant sitter midt emot henne i hennes egen salong med dess gamla aristokratiska möbler, italienska sidenbrokader och ett sanktuarium, där de konstminnen, som satta de starkaste märkena i ägarinnans personlighet, äro samlade. — Det var en ren tillfällighet, fortsätter hon. Jag hade börjat läsa boken 1909 och var mycket intresserad af den, talade om den med mina vänner och så var det visst fru Gurli Linder, som en vacker dag sade till mig: Hvarför skulle du inte öfversätta Jean Christophe till svenska? — Ja, hvarför inte? Saken var snart arrangerad med Bonnier och nu äro sex volymer

FÖR FÖRSTA GÅNGEN efter krigsutbrottet ha Nobelprisen i litteratur utdelats. Svenska akademien har som känt beslutat att 1915 års litterära Nobelpris skall tillfalla den franske författaren Romain Rolland och priset för 1916 Verner von Heidenstam. Öfver användningen af priset för 1914, hvars räntekapital fonderades förra året, har Svenska Akademien nu förfogat sålunda att det afsatts till en Nobelbiblioteksfond, hvars afkastning skall användas till Nobelbibliotekets utveckling, en åtgärd som kommer att bli af stor betydelse för den svenska litteraturen genom det ökade material, som Nobelbiblioteket därigenom kan ställa till våra författares och forskares förfogande.

Valet af Nobelpristagare hälsas denna gång med stor tillfredsställelse. En nationell skald som Heidenstam, och en förkämpe för den mänskliga viljans seger öfver lifvet och idealets bärkraftighet som Romain Rolland — de två komma nära grundtanken i Alfred Nobels bestämmelser för belöningen af den samtida litteraturens stormän.

Verner von Heidenstam

Hos Romain Rollands svenska öfversättarinna.

färdiga. Det har varit ett utomordentligt intressant arbete, delvis mycket svårt. En författare, som lägger så ofantligt mycket i nyanserna som Romain Rolland måste behandlas ytterst varsamt. Särskildt gäller detta de lyriska beskrifningarna med sin utpräglade musikaliska betoning — som ni kanske kommer ihåg inte bara ser man ett landskap, som Rolland beskriver, man hör det också — syrsornas knarrande, sorlet från vattnet,

Friherrinnan Louise Åkerman, f. Liljencrantz.

en hund, som skäller på afstånd, klockorna som ringa långt borta — man märker, att det är en musiker, som reproducerar sina intryck i ord. Mesta arbetet har "Marknadsplatsen" kostat mig. Den är ju som en hel bibel redan till sin volym och Rollands rikt skiftande språk med sin vokabulär hämtad från skilda områden kräfver icke liten möda. Men ett litet misstag, som kritiken gjort med afseende på mina öfversättningar, skulle jag gärna vilja ha rättadt. Någon af de där herrarna har sagt, att det förefaller, som om jag hela tiden suttit och slagit i lexikonet — jag tror det var öfversättningen af "Antoinette" det gällde. Nu är saken den, att jag äger icke något franskt lexikon. Jag söker alltid att få tag i det rätta ordet med hjälp af mitt minne, och det sviker mig inte. Jag är ju uppfödd vid franskan, först med en fransk bonne, sedan med en fransk guvernant och jag talar bättre franska än svenska, tror jag — — —

— Om Romain Rollands utnämning kommer att väcka ond blod i Frankrike? Nej, alldeles icke. Le Gaulois och Le Matin förde en presskampanj mot honom och sökte upphetsa allmänheten. Det var också dessa två tidningar, som utspredde ryktet om att Rolland "flytt" till Schweiz. Det förhåller sig helt enkelt så att Rolland, som är en ovanligt tillbakadragen människa, icke alls trifs i Paris litterära värld utan regelbundet brukar uppehålla sig långa perioder i Schweiz, där han nu ägnar sig åt Röda korsarbete.

Pellerins

Grädd- och Växt-Margarin

ersätta det finaste mejerismör.

En historisk kvinnokonferens.

DA KVINNORNA FRÅN DE NORDISKA länderna Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige på sommaren 1914 åtskildes efter kvinnosakskonferensen i Köpenhamn — den andra i ordningen i sitt slag — beslöts det, att man skulle mötas nästa gång i Stockholm 1915 till dryftande af gemensamma intressen. Men hvem vågade sammankalla en konferens under det andra krigsåret? I väntan på bättre tider uppsköts mötet. Men 1916 beslöt kvinnorna att samlas trots kriget. De gemensamma intressena för lagsiftningsfrågor rörande familjen, för kvinno- och barnlagstiftning hade genom kriget kommit in i ett delvis nytt skede och sammanhållning mellan Nordens kvinnor blifvit snarare mera nödvändig än förut.

Den Nordiska kvinnosakskonferensen i Stockholm den 10 och 11 november har fått en historisk betydelse för Nordens kvinnor. Då bildades den första samorganisationen dem emellan, den första sammanlutningen till en enhet, som utan att ha politisk betydelse, dock för sociala frågor och sådana rörande lagstiftning kan få oberäknad räckvidd.

Konferensen beslöt att mötas för diskutering af frågor, som kunna ha betydelse för kvinnorna i de nordiska landen och att sådana möten skulle hållas minst hvar tredje år. Ett oafbrutet samarbete alltså, en verklig, praktisk skandinavism lagd på ny grund, hvilken vi alla hoppas skall visa sig hålla mot trycket från rörelserna i tiden på ett bättre och effektivare sätt än den gamla, som döptes under festrus.

Ingenting kunde vara mera fjärran från festrus än denna nordiska kvinnosakskonferens, men arbetsglädjen och känslan af samhörighet förnummos som lefvande källsprång under de långa förhandlingarna och talade ur föredragen och diskussionerna om höjandet af det husliga arbetet och om värdesättning af kvinnoarbetet.

Under sista mötesdagen fattades det viktiga beslutet att upptaga genomförande af kvinnornas lönelikställighet med männen på programmet. Det första steget till att genomföra denna jättelika uppgift var att sätta i gång en statistisk undersökning af proportionen mellan kvinnors och mäns löner i Skandinavien.

Förslaget om en lönernas defensivallians kvinnorna emellan har utgått från madame Gabrielle Duchêne i Frankrike. När de i fält stående männen en gång i stora skaror återvända till det fredliga arbetet, hvad händer? Hur skall då den allmänna nivån för arbetslönerna, som genom kvinnornas underbetalning sänkts, åter kunna höjas? En rättvis värdesättning af arbetet, icke som nu ett beroende af den arbetandes kön, det är det mål, som man uppställt. Enligt statistiska undersökningar verkställda i Frankrike understiga kvinnornas löner med omkring 40 procent männens och det är troligt att denna skala ungefär motsvaras hos oss.

Vid de föredrag, som af talarinnor af olika nordisk nationalitet höllas under konferensen betonades kraftigt, att det ligger stor vikt på att kvinnorna själfva närma sig sina arbetsuppgifter på ett nytt sätt, om de icke från början skola vara förutbestämda till att stanna bland de underbetalda skara.

Men om nu den nya nordiska kvinnosammanslutningen sätter handen till plögen, kanske kunna då bättre tider randas — för kommande kvinnogenerationer.

Två dikter.

Af BERTIL MALMBERG.

Har du länkat under nattens vaka...

HAR DU LANKAT UNDER NATTENS vaka...

dina tankars väg tillbaka
mot en värld, hvars blomning är förbi,
gläd ditt vemod på en stjärnbegjuten,
doffomfluten
elegi —

har du bländats af pindariskt flöde,
höljt ditt eget arma öde
i en skrud af appollinska ord,
bar dig kärleksdiktens flykt till Hellas,
till de sällas
fosterjord —

då kan ingen sorg dig helt förhärja,
diktens återljus skall färga
allt som händer med sin gyllne ro:
— ännu under dödens dystra skugga
rosor dugga,
grafier bo.

Aldrig blifva jordens kval så tunga,
att ej dikten med sin unga
silfverstämma kan försona oss
— likaså kan makten af det sköna
kransbekröna
Thanatos.

Aldrig blifva jordens kval så bittra,
att ej Sappho med sin citra,
ej Alkaios kan fördrifva dem:
flyr du hemlös som de vilsna bladen,
liaden
är ditt hem.

Ögonblicken.

FANGA OSS, DÅ VI FÖRSVINNA,
nå oss, grip oss, då vi fly,
ty vår glans är evigt ny,
och på mjuka vingar brinna
tårar af en rosensky.

Lätt vi sväfvat, lätt vi dansa,
le och locka, hvar du går,
lika unga, år från år,
gyllne sländor, som bekransa,
höge mästare, ditt hår.

Verket, som du drömt och anat,
af din trägna möda fick
fläckfrihetens gudaskick —
tanken dock, som verket danat,
föddes af ett ögonblick.

Allt hvad jorden skådar renast,
allt hvad tiden ädlast vet,
stundens ljusning äger det.
— Ögonblickets barn allenast
skapar för en evighet.

Den utvalde.

Af GUSTAF ULLMAN.

— NU KAN DU SNART MER ALGEBRA, än du egentligen behöfver, sade kapten Kåre Fernin till sin tillfällige elev och forne barn- domsvän och skolkamrat, Sten Gunnarssont.

— Det kan vara på tiden, svarade Sten, med sin trygga, säfliga östskånska sjömans- dialekt, sommaren är snart slut.

— Jah, — gunås, är den så! kom det som en ofrivillig suck från Kåre.

Varmt, klart högsommarsolsken flöt i strimmor och strålknippen genom ett väldigt gammalt fläderbestånd utanför fönstret, in på skrifbordet i Kåres lilla rum, och på deras böcker och räknehäften, öfver hvilka Stens hufvud flitigt lutade sig. — Kåre betraktade förstulet detta hufvud. Det täta, lin- blonda håret, som lätt krusade sig vid lin- ningarna, bröt så eget emot den bronseradt friska, af sol och sjöluft färgade hyn. Tanke- ansträngningen hade pressat ett litet skarpt veck mellan de gyllene ögonbrynen, — eljes fedde sig detta sjöbussansikte nästan barns- ligt oberördt. En bild af själfva hälsan! Det smög sig ett sällsamt bittert drag fram i Kåres blick och leende. De voro ju i det närmaste alldeles jämnåriga. Endast för- mögenhetsförhållanden — kanske också en smula skillnad i läsebegåfning — hade låtit Kåre få rätt till kaptenstitel, medan Sten just nu under vännens ledning beredde sig för navigationsskolan, där han skulle taga sin styrmansexamen nästa vår, om allt gick väl. Men, stackars Kåre, som kunnat föra egen skuta, var af läkaren förbjuden att alls gå till sjöss, så som det nu stod till med honom. Man hade ju i det längsta hoppats, att just sjölifvet skulle bota honom, själf ansåg han också envist, att så skulle bli fallet. Men doktors befällning gick ut på fullständig hvila, gödning och "högt lif", och han, Kåre, som afskydde overksamhet och, fastän väl- bärgad skåning, mycket litet brydde sig om mat, än mindre dryckjom! Det var ver- kligen mest såsom förströelse, fast det skulle heta för vänskaps skull, som han detta år gif- vit Sten Gunnarson privatlektioner. Betala för dem fick Sten endast på sin egen enstän- diga önskan. För Kåre hade det — åtmin- stone till en början — varit liksom återupp- lefde han sin egen studietid, då han ännu var frisk, som han trott, och glad åt lifvet! — Han sträckte på sin långa, ståtliga gestalt. Det var sannerligen inte lätt att gissa, att denne unge man med de klara, lifliga ögon- nen, de korallaktigt röda läpparna under den bruna mustaschen, var ett den färande bröst- sjukans offer. Men när han nu lyfte armarna mot taket och andades djupt, sprungo dunkelt purprade fläckar fram vid kindkno- torna och pannan fuktades af fint pärlande sveff. Så kom ett kort hostanfall — häftigt, liksom retad, dunkade han med sin knutna hand mot halsgropen. Sten låtsades inte märka något. Böjd öfver sina papper, ge- nomgick han om igen det senast lösta alge- braproblemet. Så satte han sig till rätta igen och smålog sitt halft förlägna, halft be- lätna löje:

— Ja, utbrast han, den som inte på sjön kan klara sig själf, och litet till, den beklag- gar jag. Men aldrig kunde jag tänka, att jag skulle komma till att klara sånt här!

Åter stack det besynnerligt bittra uttrycket fram i Kåres drag. Han svarade inte. Han önskade inom sig hjärtligt, att Sten aldrig lämnat sjön, aldrig kommit tillbaka till det lilla kustsamhället där de voro födda och hade växt upp, de och Frida Brattman! Ty, visserli- gen litade han på Fridas kärlek ungefär lika starkt som han ända till det sista trott på sin

ätervärdande hälsa. Men — blotta närvaron af kamraten, Sten Gunnarsson, hade blifvit honom en hemlig, aggande plåga. Han gick på samma gator som Frida, badade i samma fjärd, andades samma luft, njöt samma solsken öfver haf och stränder. Och, de kände hvarandra från barndomen, äfven de. Naturligtvis talades de vid, dagligen. Han var ju ofta gäst hos gamla kapten Brattmans, ett af samhällets mest aktade och mest gästvänliga hus. Många voro väl de, som slagit och slogo krokarna på det hållet; Kåre hade vant sig att med fränt förakt se ned på alla dumdristiga, förnämliga små medläflare om Fridas gunst. Hvem kunde väl slå honom ur brädet, kapten Kåre Fernin, husägare, med egen skuta, ung, välbärgad, vacker, berest! — Nej, men i de lugnaste vattnen gå ju de största fiskarna. Sten Gunnarsson var nog ett lugnt vatten. Han gjorde inte mycket väsen af sig, var glad och sällskaplig, men hvarken fjäskig eller öfvermodig. Han var — just precis sådan, att han skulle ansetts farlig — om Frida varit en annan än den hon var.

Ute på den soliga, stilla bygatan nalkades larm af unga, muntra flickröster. Sten hade ögonblickligen och ovillkorligt så att säga spetsat öronen. Mellan fläderns grenverk spejade hans pigga, klarblå ögon begärligt de kommande till mötes — och nu doko de fram. Det var tre flickor; barhufvade, arm i arm, skredo de makligt midt i gatan, som om den varit deras. Den midtersta i ledet var Frida Brattman. Litet längre än de två andra, vände hon det vackra hufvudet med sin rika, tunga krona af guldrunt hår, upp mot Kåres fönster. Och nickade, och log, ett par tre gånger. Sten, den lugne, trygge Sten, kunde då inte stäffa sig: han vräkte sig öfver bordet som öfver en reling, nickade ifrigt dit ned och blef kvar i denna ställning, tills de tre väninnorna försvunno bakom närmsta korsvirkesgafvel. Och nu kunde inte heller Kåre behärska sig längre. Hans motviljiga misstanke hade fått en lika plötslig som okärrkommen bekräftelse. Känslan af hotad äganderätt, den skyntande ångesten inför värnlösheten, den oförskyllda svagheten, hetsiga, missunsamt glupska lidelser brusade inom honom som häftig feber. Flämtande for han upp och slog näfven i bordet. Orden snubblade fram öfver hans blossande, skälfvande läppar: — Låt bli — låt bli det där! Vet du ingen skam? Hvad glör du efter? Ja, slirra du! Tror du inte jag förstår? Men du tar fel! Det var mig, hon hälsade på — det var mig hon såg efter och nickade åt!

— Hvilken? undslapp det Sten, godmodigt gycklande, i det han utan brådska satte sig till rätta på stolen igen. — Det var ju tre.

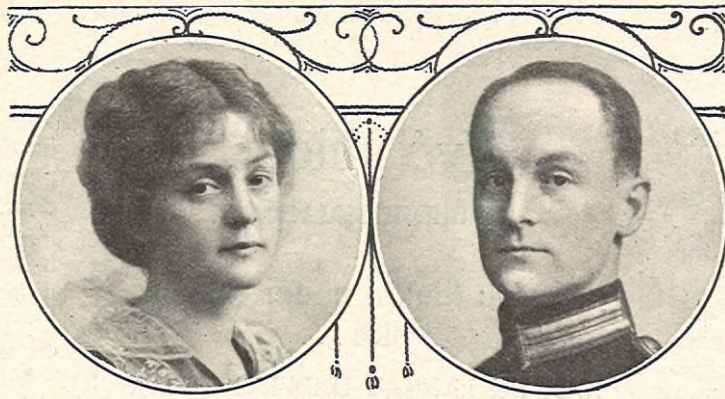
Hans trygga löje retade Kåre än ytterligare. Förkänningen af ett förnyadt hostanfall jagade upp hans raseri till onaturlig höjd.

— Skapa dig inte! Gör dig inte dummare än du är! Tror du inte, jag har ögon. Det var endast hon, Frida, som såg hit upp först och hälsade på mig. På mig, hör du! Det är mitt fönster och mitt hus.

Nu började ändtligen sjömansblodet koka så smått i Sten. Den lilla skåran i pannan djupnade.

— Snack! Frida vet mer än väl, att jag sitter här om dagarna och räknar.

Den kalla, orubbliga själsäkerheten i Stens genomfriska ansikte, där löjet nu farit långt hädan, kom stackars Kåre att mista sista spillran af besinning; rösten skar genom rosslingar:

Brudparet löjtnant Claës Wersäll och fröken Fanny Almquist.

— Men jag skall säga dig, att hon älskar mig, och vi väntar bara, tills jag blir riktigt frisk — igen — för att gifva oss. Det är, som jag vill, förstår du. Och som jag vill — vill hon. Och det var mig hon nickade åt, inte åt dig. Och du skall inte sitta här vidare — och räkna — och nicka åt min Frida. Ut — på sekunden! Ut — eller —

Sten hade raskt rest sig upp och mätte med fast blick och döljande både sin häpnad och sin harm, Kåres höga gestalt med det feberflammande ansiktet, med de lyftade, knutna händerna.

— Jah, stötte han fram, kort och tvärt, ditt hus är det. Adjös!

Och Sten Gunnarsson lämnade rummet, där han en gång som liten pojke pluggat läxor i hop med sin bästa vän, Kåre Fernin.

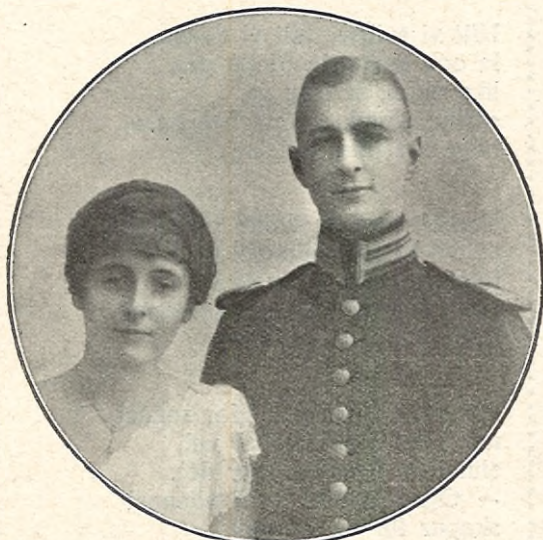
Samma dags afton, nere vid hamnen, bortom de gamla magasinerna, bodarna och båt-skjulen, träffades Sten och hans fästmo, Frida Brattman, som de ofta brukade. Denna sommar hade låtit dem göra hvarandras bekantskap till en helt ny, oersättlig — hade mognat deras kärlek som en frukt. Enligt öfverenskommelse ämnade de dölja förbindelsen till dess han tagit sin examen. — Nu kunde Sten ej annat än för Frida skildra det besynnerliga uppträdet hos Kåre. Och halft, som ställde han henne till svars, slöt Sten med att fråga:

— Nå, Frida, är han spritt tokig — eller hvad vill du jag skall tro?

Frida, en lugn och jämn natur liksom hon bekämpade sin rörelse, och svarade efter litet dröjsmål:

— Tokig är han inte, men het af sig, som du nog vet. Och som jag vet blott alltför väl. Men, Sten, han är olycklig och mycket, mycket sjuk. Doktorn säger, att öfver denna vinter kommer Kåre ej med lifvet.

— Hvad pratar han då om bröllop med dig?

Brudparet löjtnant Otto Walin och fröken Märtha Hasselhuhn.

invände Sten, med ofälighet under lugnt yttre.

Frida strök sig med handen öfver ögonen och hade svårt att få fram ett svar; det kom dock, med något af en systems deltagande i det dämpade tonfallet:

— Ah, Sten, det där är något som han tror och vill — fast det bara är tomma drömmar. Jag säger icke emot honom — vi ha varit goda vänner sen vi var små — jag vill icke vara den, som dödar honom i förtid. Vi få tåla oss — öfver vintern. Det är det enda jag kan göra för Kåre.

Sten stod en stund till synes rätt missbelåten.

— Hm, utlät han sig så, och ska' jag nu föras resa min väg?

— Ah, lille Sten, sade Frida med kind mot hans skuldra, du kommer igen. När Kåre reser härnäst, — är det — för alltid.

Afviga och räta.

Sy-Linas intryck af svenskt nutidslif i familjekretsar och annorstädes.

XIV.

DEN DÄR DAGEN FÖR LÄNGE, LÄNGE sedan — jag tycker att det är som i ett föregående lif — om man har något sådant — då jag satt och sydde hvita, tjocka silkesmuscher hos fröken Julia Björkeblad, så trodde jag i första ögonblicket det värsta när telefonbudet kom om Fingal — och det var också det värsta.

När jag kom upp till moster Blomqvist morgonen därpå, alldeles som en trasa, söndersliten som jag var af inre oro och af att skaka på tredje klass hela natten, så var Fingal inte där utan på sjukhuset.

O hvad jag tyckte att det var förfärligt och hjärtlöst af moster och Gertrud, och jag brydde mig inte en smul om att de påstod att både han själf och doktorn ville det och att det var rakt omöjligt att ställa det bra för honom i de där två små rummen.

Ja, allt det där vet jag ju så utmärkt väl, men jag kan inte hjälpa att jag tycker att det är som att kasta ut en på sopbacken att skicka en till sjukhuset. Aldrig har jag väl ångrat så bittert som just då, att jag ändå inte gjorde så som Fingal bad mig senast nu i vintras den där sista ljufva kvällen ombord på Cleopatra, då vi voro alldeles ensamma, att vi, hur det än var ställt för oss, skulle gifva oss i alla fall. Detta sade jag också moster rent ut och att hade jag nu varit hans hustru, så minsann han hade legat på ett sjukhus bakom en skärm. Hade vi kunnat lefva utan att vara hos hvarann så kunde vi i alla händelser inte dö utan hvarann.

Nåja, på det där sade moster just ingenting, utan hon bara såg på mig med min mammas egna, goda ögon, medan hon knöt på sig sin gamla kapott-hatt med de blekta violerna och så tog vi spårvagnen och åkte en evig väg, som aldrig ville ta slut. Och jag tyckte att alla som satt i vagnen såg ut som om de skulle till kyrkogården eller sjukhuset, för alla hade blommor eller påsar med sig och såg så där hopdragna ut i ansiktet, alldeles som moster och jag.

Jag måste visst aldrig farit med den spårvagnen, då jag var i Stockholm sist, för inte märkte jag någonting sådant då, då tyckte jag alla människor såg så ljusa och glada ut.

(Forts. sid. 756).

Dikt och verklighet på film.

De Hasselbladska inspelningarna i Göteborg.

I DESSA TIDER, DÅ FOTOGRAFIKONSTEN blifvit så spridd, att snart sagdt hvar och en sysslar därmed, ges det väl icke mången svensk, som ej hört talas om eller kommit i beröring med Hasselblads fotografiska aktiebolag. Däremot är det måhända icke — utom i initierade kretsar — lika känt, hvilket enormt uppsving detta bolag under de senaste åren fagit. Dess omsättning gick redan förra året upp till två miljoner kronor och är allt fortfarande stadd i säker och jämn lillväxt.

Vid sidan af den rent fotografiska rörelsen sysslar bolaget i stor skala med ett jämförelsevis nytt industrialster, nämligen råfilm för kinematografi. All tillförsel till Sverige af denna vara från det amerikanska bolaget Kodak sker genom Hasselblads som sedan distribuerar filmen vidare till vårt lands olika konsumenter.

Det ligger ju mycket nära till hands för dem, som icke blott intensivt arbeta på att höja och föra fram den fotografiska industrien utan som äfven handla med film att

ägna ett visst intresse åt råvarans användande. Det vill med andra ord i detta fall säga att infilmningskonst i allmänhet och omfattande vidt skilda fält: uppfagningar af industriella anläggningar, af vetenskapliga företag, af idrott, naturscenerier, aktualiteter och dramatisk konst.

Då bolagets initiativrike och målmedvetne

direktör, herr Nils Bouveng för ett par år sedan startade det inspelningsföretag, hvarmed vi i denna artikel särskildt vilja sysselsätta oss, var detta ett uttryck för hans speciella intresse för scenisk filmkonst.

Med dessa ord har jag försökt att korinfattadt skissera de Hasselbladska inspelningarnas naturliga uppkomst och öfvergår nu till själfva företaget.

Högt upp öfver Göteborg, med den härligaste utsikt öfver staden och inloppet, finna vi, sedan vi stretat uppför långa, krokiga och knaggliga, men pittoreska gränder den ateljé, som användes vid de Hasselbladska inspelningarna.

Om vi väntat oss en ställig och i ögonen fallande byggnad bli vi besvikna. Ateljén är visserligen hög, ljus och rymlig, men öfver den, liksom öfver hela företaget hvilat en prägel af flärdlöshet, som är mycket betecknande. — Jag skulle vilja likna detta företag vid ett barn, som har lyckan äga en rik, men sträng, klok och framsynt far. Detta barn blir inte uppfostradt i lyx, ty lyx är inte nyttigt för ett barns

Ur en industrifilm: De olika stadierna af linberedning.

Georg af Klercker, löjtnant, regissör.

Sybil Smolova.

Carl Barcklind.

Maja

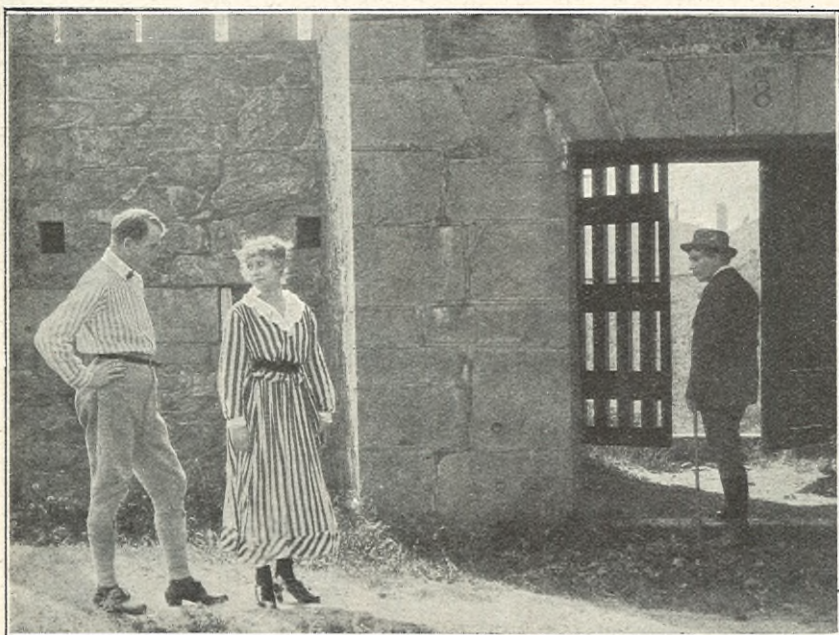
sunda och normala utveckling, men det kan förlita sig på att fadern "försörjer det rikligen och dagligen", med allt hvad det behöfver, som det står i katekesen, samt "beskärmar och bevarar det för skada, farlighet och allt ondt".

Att företaget under denna kloka ledning går en stor och vacer framtid till mötes lider inte minsta tvifvel. Utvidgningar af alle-

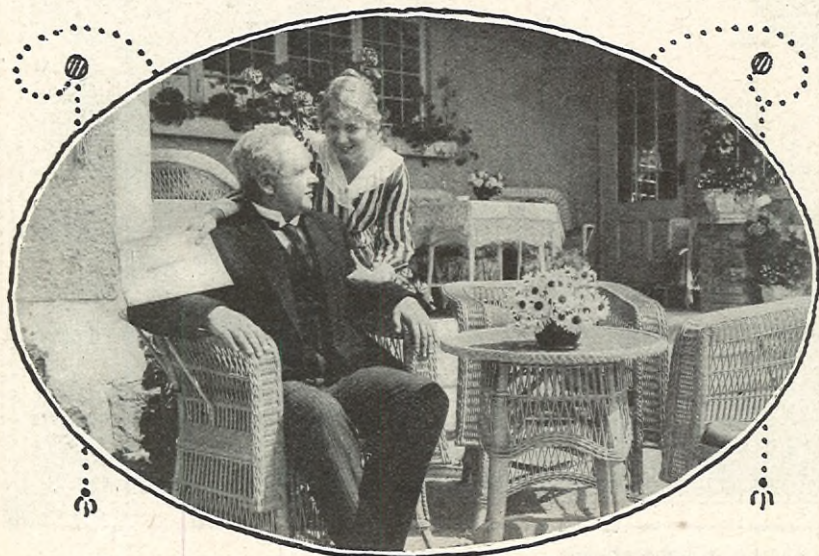
handa slag planeras och om arbetet fortskri- der i samma takt, som hittills hållits, ha vi säkert stora saker att vänta inom en öfver- skådlig framtid.

När man af löjtnant af Klercker — offici- nens regissör — på det älskvärdaste inviges i det arbete, som utförts under förliden som- mar — frukten af detta arbete bjudes oss hvarje vecka i form af nya, af publiken lif- ligt senterade Hasselbladsfilmer på våra bio- grafer — här man svårt att fatta, att för blott halfannat år sedan det då nystartade före- taget ledde sina inspelningar — på en bak- gård i Göteborg!

Den blick och det leende, som åtfölja detta löjtnant af Klerckers häpnadsväckande med- delande lala visserligen om segerglädje, men icke om en lätt vunnen triumf. — Otaliga äro nämligen de svårigheter, som af en filmregis- sör måste öfvervinnas! — Så helgjutet som ett väl inspeladt filmdrama framträder för den oinvigdes ögon, är det omöjligt för denne att tänka sig, att detta verk aldrig inöfvas i följd. — Till tusen omständigheter måste lagas hänsyn. Om solen skiner en dag, måste t.

De fem sceninteriörerna: ur film-

Nils Chrisander.

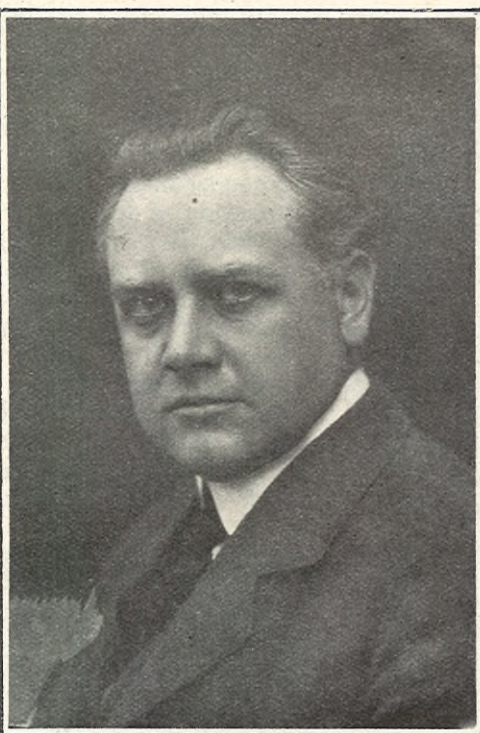

Tekla Sjöblom.

Cassel

Manne Göthson.

Eleonora de Flon.

Ivar Kalling.

ex. scen 8, förlagd till det fria, infilmas, äfven om scenerna 5, 6 och 7 alls icke ännu infilms. — Scener, till hvilka samma rumsinriktningar användas, inspelas samtidigt, oafsedt deras inbördes följd och samhörighet. Aktörerna kunna aldrig, liksom på den verkliga scenen, röra sig fritt och obehindradt framför publiken i en stor teatersalong. Ett enda par ögon — regissörens — äro de, som bredvid kameran kunna bedöma, huruvida arlisternas framträdande är ur fotografisk synpunkt lyckadt och hans utslag måste bli fällande. — Och så vidare i oändlighet.

Om man därtill betänker, hur begränsad den värld är, som kan inrymmas på en verklig teaterscen, men hur obegränsad den däremot är, som biografen förmår återgifva, kan man också bättre förstå de kolossala kraf på växlande naturscenerier och kulisser samt på gedigna och stillrogna rekvisita som måste uppfyllas vid filminspelning.

Och för allt detta svarar först som sist regissören. Hans arbete är oerhördt vidtomfattande. Af till synes små medel skapar

.....
dramat "Fången på Karlsten".

han ofta storverk. Men så måste också hans blick vara klar och snabb, hans omdöme skarpt och säkert, hans ingifvelser genialiska. Endast en man med bildning, smak, takt och världserfarenhet kan med framgång utöfva detta yrke.

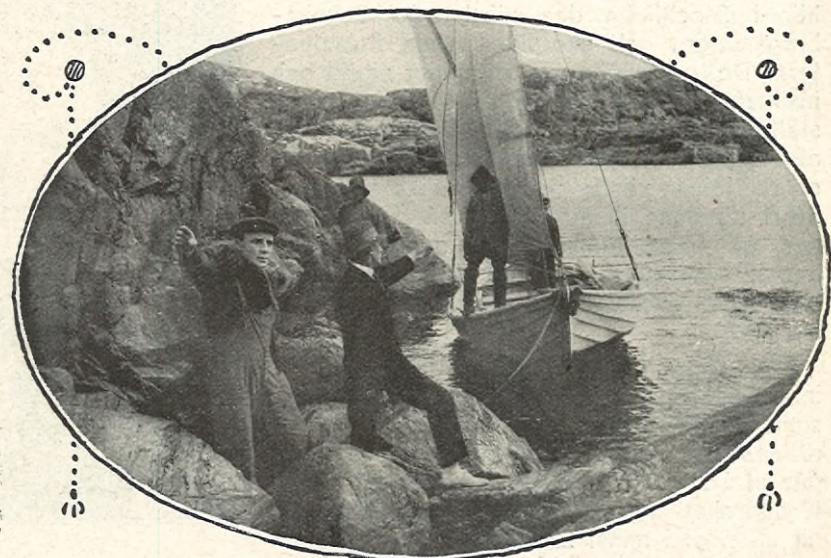
Hasselblads har därför all anledning att skatta sig lyckligt öfver att i löjtnant af Klercker ha funnit mannen, som i sig förenar

Selma af Klercker.

Gustaf Bengtson.

dessa egenskaper och som har energi och arbetslust i tillräcklig grad att föra verket framåt.

Till och omkring honom sluter sig dessutom en skara artister, redan genom sina prestationer såväl på den verkliga scenen som på den hvita duken alltför väl kända och af publiken uppskattade för att vi skulle behöfva föreställa dem. Deras drag återgifvas här, så långt utrymmet tillåter, i bild, bland annat i ett urval scener ur de skådespel, hvilka under vinterns lopp komma att visas först och främst på Aktiebolaget Victorias scener.

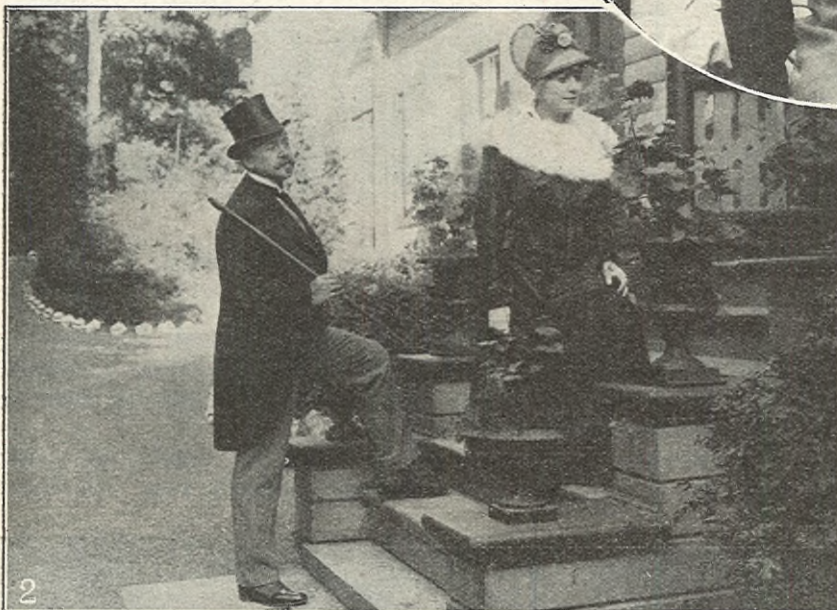
De biografer, som tillhöra denna grupp äro den gedigna, elegant inredda Victoriateatern i Göteborg samt

Kriget har naturligtvis vållat stort afbräck i vår filmindustri, eftersom ett par af de krigförande länderna slängts för såväl export som import af film. Därför emotser Aktiebolaget Hasselblad ett kommande fredsslut såsom utgångspunkten för ett ändå större uppsving af den här berörda branschen.

Helt visst skall hvarje svensk, i sin egenskap af god patriot, skänka denna ännu unga, men så lofvande konst- och industrigren sitt varma intresse och medels detta stödja och uppmuntra våra inhemska artister i deras sträfvan den att i anseende och ryktbarhet nå långt utöfver vårt lands gränser.

En sådan uppmuntran är alltid på sin plats så länge firman sätter som syfte

1. Scen ur "Lastens slafvinna". 2. Ur "Medicinmannen". 3. Ur "Lysande läppar". 4. Ur "Hvar

är barnet?" 5. Ur "Medicinmannen". 6. Ur "Lysande läppar".

här i Stockholm den värderade Brunkebergsteatern och den lilla intima Stureteatern. De två sistnämnda stå under direkt och insiktsfull ledning af bolaget Victorias verkställande direktör, herr Lars Bergström, och alla dessa tre teatrar bemöda sig om att ge en patriotisk, värdig prägel åt sina program. Stort utrymme lämnas alltid på dessa scener åt framställningar af naturscenerier, konst, vetenskap och idrott, bredvid dramer, såväl svenska som utländska efter bästa urval.

Från dessa scener gå de Hasselbladska infilmningarne till landets öfriga biografer, samt ut öfver nästan hela världen. Det beräknas att en film vanligtvis inom Sverige går ut i 2 à 3 exemplar, men för att ingen förlust skall uppstå, måste den samtidigt gå till utlandet i minst 25 kopior.

att ge det bästa på det filmdramatiska området, afstår från allt som är dålig sensation, rafflande och smakförskämmande romantik.

Ingen konstari har som biografkonsten nära till hands liggande medel att skänka åskådaren å ena sidan uppbyggelse, god fostran och vederkvickande nöje, å den andra dåliga föredömen, fördärfbringande impulser, moralisk invaliditet. Den är i bredaste mening en folklig konst och dess ledare och utöfvare arbeta därför under stort ansvar.

Man kan emellertid vara trygg att den Hasselbladiska firman känner detta ansvar och handlar därefter.

Skansen i nov. 1916.

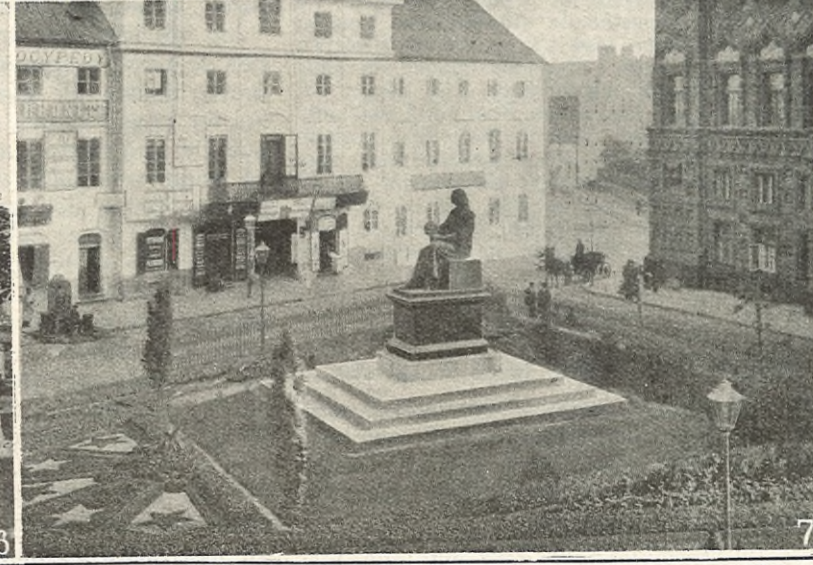
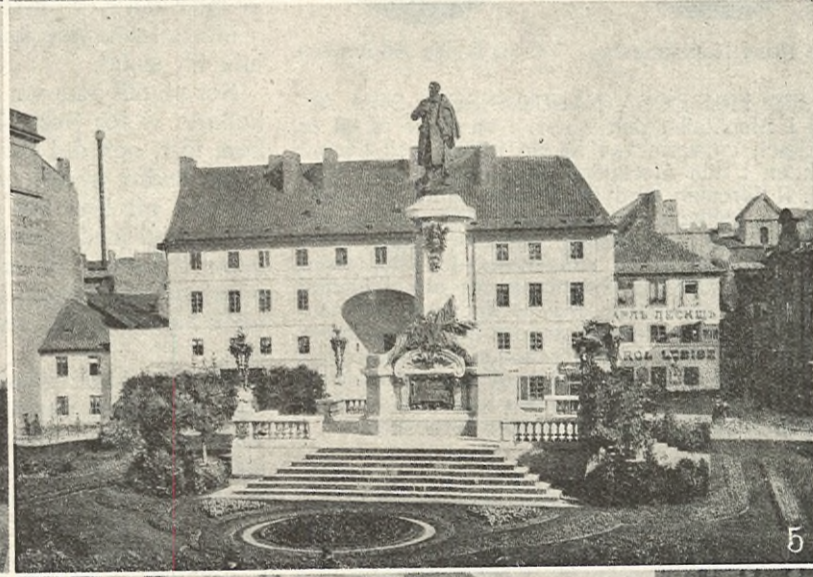
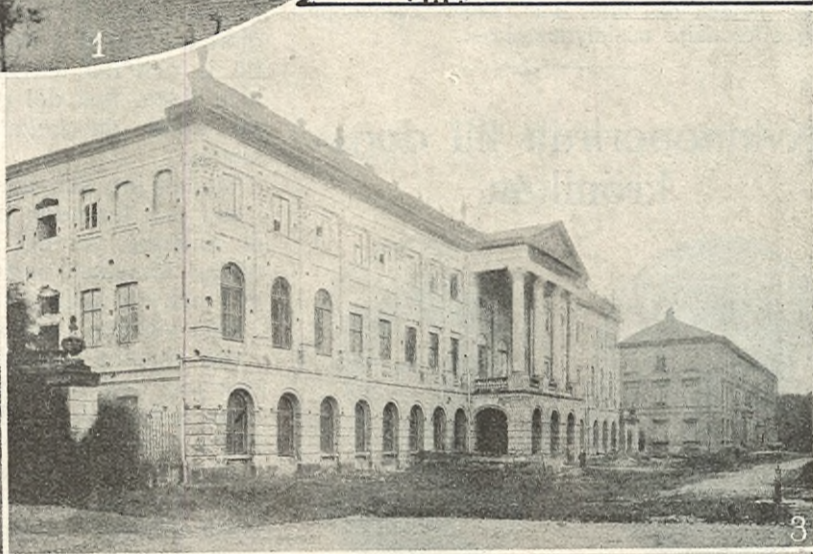
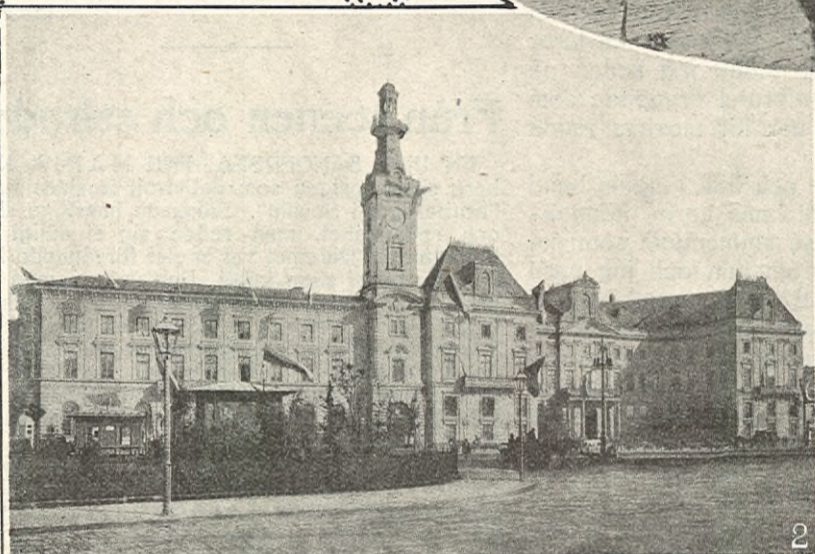
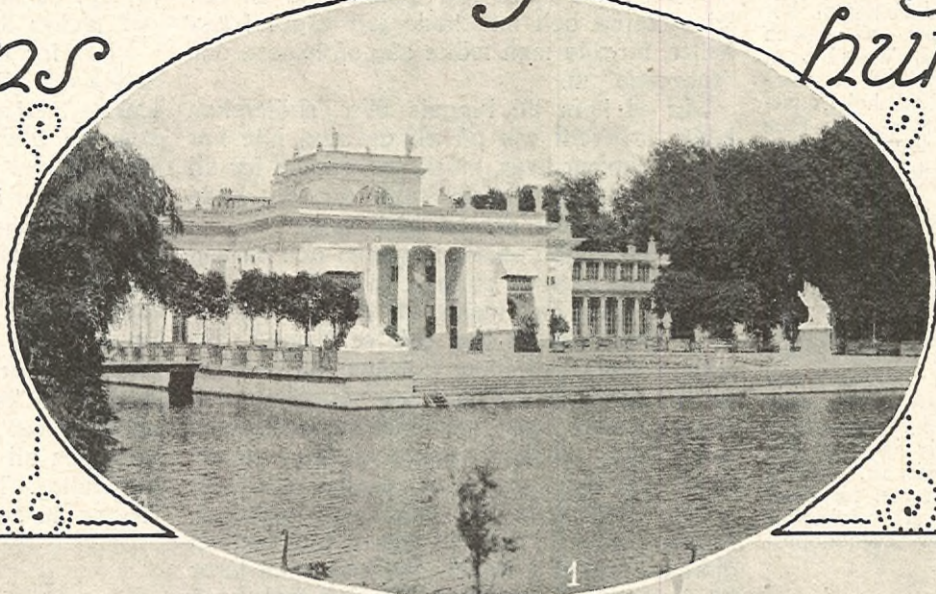
GABRIELLE RINGERTZ.

Warschau – det nya konungariket Polens hufvudstad.

1. Kungliga slottet i Lazienkiparken.
2. Stadshuset. 3. Kejsarliga universitetet som söndersköts under revolutionen 1905.

4. Gamla Alexanderkyrkan. 5. Adam Mickiewiczmonumentet. 6. Stora teatern. 7. Nikolaus Kopernikusmonumentet.

Porträttminiatyrer.

EN FOGA ODLAD konst, af sena tider ställd i skuggan, har upptagits af fröken Sigrid Warberg, som utbildad en vacker skicklighet i miniatyrmålning. En liten utsökt kollektion porträttminiatyrer, delvis kopior efter gamla original, utställas af fröken Warberg hos hofjuvelerare Hallberg. Det graciösa och luftiga som utmärker dessa miniatyrer och gör särskildt barn- och kvinnoporträtten tilltalande, är paradt med en utpräglad karaktäriseringsförmåga. För den som sätter värde på ett vackert och elegant porträtt är miniatyren som skapad, betydligt mera exklusiv än äfven den mest konstnärliga fotografi som den är. Fröken Warbergs adress är Råsunda, och hon tar emot beställningar på porträtt antingen efter fotografi eller modell och utför som nämnt äfven kopiering efter äldre miniatyrmålningar.

tyrer och gör särskildt barn- och kvinnoporträtten tilltalande, är paradt med en utpräglad karaktäriseringsförmåga. För den som sätter värde på ett vackert och elegant porträtt är miniatyren som skapad, betydligt mera exklusiv än äfven den mest konstnärliga fotografi som den är. Fröken Warbergs adress är Råsunda, och hon tar emot beställningar på porträtt antingen efter fotografi eller modell och utför som nämnt äfven kopiering efter äldre miniatyrmålningar.

Kvinnoporträtt till dagskrönikan.

Fru Rosa Nachmanson. Frkn Emilie Söderberg.

MED FRU ROSA NACHMANSON, SOM AFLED I Stockholm den 9 nov. i en ålder af 64 år, bortgick en varm vän till de fattige och lidande och en i alla afseenden rikt utrustad personlighet. I förening med sin sväger Abraham Nachmanson, hvilkens råd och hjälp i filantropiska angelägenheter den aflidna var under hans listid, utföfvade fru N. en vidtomfattande välgörenhet, som dock alldeles undandrog sig offentligheten. Störartade donationer, hvilkas ändamål dock ännu ej är bekant, väntas genom fru Nachmansons festamente. Icke blott för nöden utan äfven för konsten och dess utföfvare hade hon ett stort intresse, och en af hennes sista handlingar var att skänka 10,000 kronor till Konserfföreningen.

Det är icke bara den franska kvinnan, som utmärker sig för en utpräglad affärsbegäfnings, snart nog ha vi skäl att uppmärksamma äfven den svenska för samma egenskap. En af de många framstående affärskvinnor, som vi med stolthet kunna visa på, är fröken Emilie Söderberg, som i dagarna öppnat ett stort modernt musikkafé och konditori i de lokaler vid Birgerjarlsgatan i Stockholm, som förut innehafvats af firman Thörnblad. Fröken Söderberg började redan 1878 sin bageri- och konditorirörelse, som med åren vuxit till änsenliga dimensioner, så att den nyöppnade elegant inredda affären vid Birgerjarlsgatan utgör den fjärde i ordningen, och fröken Söderberg sysselsätter nu en personal på 50 personer.

Afviga och räta. (Forts. fr. sid. 750.)

Oj hvilket stort sjukhus, som en hel stad med trädgårdar och parker och allt och korridorer så långa som gator. Jag är alldeles säker om att hela Östervik med alla sina invånare kan rymmas där.

Men en lidandenas stad kan man kalla det, bara lukten, bara luften kommer mig att få hönsskinn. Och ändå såg jag så många gla-

da människor där och skratt hörde jag också, men det skar, skall jag säga.

Hade inte moster varit med så kunde jag aldrig i lifvet hittat rätt genom alla de där labyrintherna och inte hade jag vågat fråga heller, för alla man mötte såg så hvassa och "snoppiga" ut.

När vi kom till Fingals dörr, sköterskan hade förberedt oss på att det nog inte var många timmar kvar, måste jag stanna för att hämta andan, alldeles som om jag hade sprungit för fort och så gick vi in.

Det låg någon annan i rummet och en ung flicka satt bredvid sängen, men dit såg jag inte en gång, jag tyckte att det var så genant. Men genast jag fick se Fingals ansikte, i skuggan bakom skärmen, så hvarken tyckte, fänkte eller kände jag någonting. Jag såg bara hans ögon, hans härliga, goda ögon och hans manliga vackra ansikte, annars brunt som läder, nu genomskinligt och hvitt.

Han kände igen mig men sade ingenting, försökte bara le, fast det såg ut som om han gjort en grimas i stället. Då frös mina tårar till is och inte en tår fällde jag sedan på hela tiden, fast det oafbrutet droppade som ett stilla duggregn ner för mosters runda kinder.

Medan jag satt där och höll Fingals hand i min och lyssnade till hans korta, flämtande andetag, var det så småningom som om allting försvann, som om han och jag varit ett och att detta enda var ensamt bara vi i hela världen. Närmare förenade än vi var i den stunden kan inte ett par människor bli och jag vet att han kände som jag, för hans ansikte fick ett så vackert uttryck af frid och han glömde att andas så där kort.

Och då, medan det var så där underbart och drömkraftigt och stilla så sade han med korta afbrott: — Nu — se — glar — jag — med min — trofaste — brud till — Soria.

Moria land, ville han säga men han orkade inte till slutet.

Ser ni, allt som var ljust, vackert och gladt, kallade vi för Soria Moria land hemma i mitt hem förr, och det var nog det han mindes.

De andra trodde att han yrade, men det vet jag att han inte gjorde. Hade Fingal förut stridit med ryttande storm och förrådiska minor i dimma och regn, så behöfde han åtminstone inte kämpa med döden. Han slocknade bara ungefär som när man blåser ut ett ljus.

Ett bref hade moster från Fingal till mig som han skref när han kände att det kom. Ty moster säger att genast frysningarna började, så visste han att det var slutet. Nog är det väl märkvärdigt.

Det står utanpå brefvet att jag skall läsa det två månader efter sedan han kommit i hamn, så jag har inte läst det än.

Jag vet inte ens om jag skulle ha kunnat. För de första dagarna var allt som en enda oredig dimma för mig med det vanliga bråket för svarta kläder, som jag hjälpte moster och Gertrud med — med mig var det ju inte så noga som bara var kusin — och med papper, betyg och trassel. Och när så allt det där var öfver och mulen väl läckte kistan, där jag så tydligt känner att Fingal inte finns — undrar om jag skulle känt det på samma sätt om jag inte varit på Stora Fågelberga i somras — så var jag ju tvungen, hur svidande det än kändes att skiljas från moster och Gertrud och att vända tillbaks — till alla mina väntande kunder.

Men lite anade jag, hvad som väntade mig, när jag kom hem igen och det måtte visst rikligt vara meningen att jag inte skall få tid att alls tänka på mig själf. Hvilket kanske är det allra lyckligaste, för annars vet jag sannerligen inte hur det skulle gått med mig.

Men nog har det känts hårdt emellanåt att en inte skall vara rik och kunna få ligga på ett sanatorium och få gråta och sörja så mycket en orkar, medan folk pysslar om en och tycker det är synd om en.

Visst för att de allesamman äro nog så snälla och vänliga mot den lilla bleka, svartklädda Sy-Lina, som ser mer än någonsin ut som ett litet fågel-skrof — för alla här i Östervik vet ju att Fingal och jag voro mer för hvarann än bara syskonbarn — men så snart jag kommit in i arbetet, ja då glömmers dom mig. Då är jag den känslolösa arbetsmaskinen igen och det blir bara tal om hur dyrt yllet är, hur omöjligt det är med allting, att det enda man kan klä sig i är siden och velvetten och att det är alldeles ohyggligt med detta krig som aldrig vill ta slut. En underlig mat får man också, så nu tycker jag verkligen att det märks öfverallt att allting fattas. T. o. m. här hos konsul Fristedt räknas nu sockerbitarna.

(Forts.)

Från scenen och estraden.

EN UNG SÄNGERSKA, FRU MARIA KINBERG sjöng nyligen som debutroll Rosinas parti i "Barberaren i Sevilla". Stämman har föga styrka och spänstighet, men redde sig ej dåligt med koloraturen. Däremot var spelet förvånande färglöst, för att ej säga tafatt. Den unga damen saknade alldeles dramatisk temperament — och inte tycks heller vistelsen i Italien ha gifvit henne någon föreställning om lynnensarten hos en skälmsk och varmblodig Spaniens dotter. Herr Herous Figaro tillfredsställde mera vokalt än dramatisk. Den begåfvade sångaren är nog rätt främmande för buffastilen.

Konserfföreningen har bjudit på två solister de båda senaste veckorna: danske Wagnersångaren Peter Cornelius och en mycket ung kvinnlig violinist Cecilia Hansen. Cornelius' ännu betydande röstresurser kommo bäst till sin rätt i Smidessången ur Siegfried, som sjöngs med glans och aplomb. Violinisten spelade Mendelssohns e-moll-koncert op. 64, hvars klangsköna andante erhöill en mycket god folkning. Den unga damen tycktes f. ö. ha nått långt i den rent tekniska skickligheten.

En balladkoncert af John Forsell på Kgl. teatern är numera själfskrifven i början af novembermånaden. Programmet stort och stilskiftande som vanligt och sångarens uthållighet i föredraget orubbligt. Ett par nyheter: Kurt Åtterberg, Ballad ur hans opera "Härvard Harpolekare" och "En vandringsång" af Selim Palmgren hade antagligen väckt förväntningar, som deras framträdande ej motsvarade. Balladen är en sorts personlighetsförklaring med många stolt klingande ord i den af komponisten författade texten och musiken har en kraftig hållning, som dock går långt på sidan om balladstilen. Den har en öfvervägande recitativisk form, det melodiska elementet är däremot skäligen magert. Beträffande vandringsången har komponisten i ackompanjemangt anbragt en mängd orkestrala effekter, hvilka mot slutet alldeles dränka sångstämman. Hvad det nu skall gagna till!

Den unge författaren-skådespelaren Paul Hallströms folkstycke "Bock-Anders Ersson och hans pojke" blef en stor framgång på Folkteatern — och det med all rätt. Stycket kan sägas vara idealet för en folkpjäs: allvar och löje i en väl afvägd blandning, sant tecknade karakterer, en varmt känslig ton utan sentimentalitet och en naturlig dialog. Själva handlingen är ju ytterst enkel, men äfven det kan räknas författaren till förtjänst. Han har vetat sin begränsning och därför undvikit alla konstlade medel. — Spelet är likaledes förträffligt. Herr Hallström själf spelar den myndige Dala-bonden med en vederhäftighet, som tyder på noggranna verklighetsstudier, och herr Rolén gör sonen Lars enkelt och sympatiskt. Herr Rybergs Finn-Matts är alligenom illusorisk och så trakterar han sin fiol som en hel karl. Det komiska elementet representeras af herr och fru Wallén, och de vackra högtider af skratt. Stycket är med hänsyn till Folkteaterns resurser värdadt uppsatt. Den vackra stuginteriören i tredje akten aflockade premiärpubliken en applåd.

ARIEL.

Varma kläder åt barnen till hösten och vintern!

Prenumerera nu genast på

"BARNGARDEROBEN"

Illustrerad månadstidning för barnkläders förfärdigande. Stor dubbelsidig mönsterbilaga medföljer gratis.

"Barngarderoben" kostar för sista kvartalet endast 90 öre. Sista utsk. nummer erhålles mot 30 öre i frimärken från Iduns Exp., Stockholm.

Recept å Kornflingtårta af Svalöfs Kornflingor.

- 3 ägg
- 1 1/2 kkp. socker
- 1 1/2 kkp. kornflingor
- 1 kkp. hvetemjöl
- 2 tsk. (strukna) jästmjöl.

Beredning: Äggen vispas med sockret tills det höjer sig. Där- efter ihållas grynen samt hvetemjöl- let med jästmjölet väl inblandadt. Tårtformen eller pannjärnet smör- jes med smör och beströrs rikligt med skorpmjöl. Bakning sker i två bottnar mellan hvilka marmelad läg- ges. Garneras med vispad grädde.

KÖKSALMANACK

Redigerad af **ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND** Inneh. af Elisabeth Östmans Hus- moderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 19—25 NOV. 1916.

SÖNDAG. Frukost: Smörgås- bord; njursauté med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Sjötungor å la Idun; stekta ripor med jägarsås; brynt potatis och salader; nougat- pudding med biskvier.

MÅNDAG. Frukost: Smörgås- bord; fisk med ägg och ris (rester från söndag); mjölk; kaffe eller te. Middag: Kalffrikassé med ris; blåbärsoppa med klomp.

TISDAG. Frukost: Smörgås- bord; pannbiff med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Italiensk soppa; stekt hvitling med pressad potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgås- bord; grahamsgrot med frukt- kompott; potatisplättar med lingon; mjölk; kaffe eller te. Middag (ve- getarisk): Vegetariska lökdolmar

JACOBSONS AFFÄR FIRMAN ETABLERAD 1832.

HANDARBETEN, TAPISERI M. M. — Världskänd. — Välsorterad. — 24 B Grevtuneg., vid Tattersall.

Behagliga och välgörande äro

GAHNS

runda tvålar:

- Lavendeltvål
- Hafremjöl tvål
- Tallbarrstvål

med potatis; hafresoppa med mjölk och Kompott.

TORSDAG. Frukost: Smörgås- bord; hafregrynsgröt med mjölk; kal- fsylta med stekt potatis; kaffe eller te. Middag: Ärtor med fläsk; ugnspannkaka med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgås- bord; kokt sill med smör och ägg samt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kött och rötter (slarf- sylta); gräddkaka med sylt.

LÖRDAG. Frukost: Smörgås- bord; hafremjölsvälling; fattiga rid- dare; mjölk; kaffe eller te. Mid- dag: Kokt fläskkorv med rotmos; slätvälling.

RECEPT:

Sjötungor å la Idun (f. 6 pers.). 3 sjötungor på omkring 5 hg. st. 1 msk. salt (15 gr.).

Till kokning: 1 msk. smör (20 gr.), 5 dcl. fiskbuljong. Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 5 dcl. fisk- buljong; 1 äggula; 1—2 msk. fint hvitt vin, salt, vitpeppar.

Till garnering: 1/2 lit. god potatispuré; 2 msk. riven ost; 1 msk. smält smör (20 gr.). Beredning: Sjötungorna urta-

gas, sköljas väl och torkas; fenorna klippas bort. En djup skära skä- res med en spetsig knif längs efter ryggen på båda sidor och fil- erna skäras försiktigt från benet, så att de ej gå sönder. De läg- gas med skinnsidan mot en skär- bräda och köttet skäres från skin- net. Gälarna klippas bort och huf- vudet, benet och det hvita skinet sköljas väl och härpa kokas buljong. Filéerna ingnidas med saltet och få ligga på hvarandra 1 tim., hvar- efter de ånyo torkas med fiskhand- duk och kokas 5—8 min. i fiskbul- jongen. De läggas upp med hälslef och få rinna af på duk. Fiskbul- jongen mätes, kokas ihop, om den utgör mer än 5 dcl. och användes till såsen. Ett elfdadst fat eller helst ett af silfver smörjes med 1/2 msk. smör, filéerna läggas därpå, såsen hålles öfver, rundt omkring spritsas potatispurén och anrättning- en beströses med den rifa osten, sist öfverhålles det smälta smöret. Fatet ställes i en långpanna med groft salt, insättes i het ugn och anrättningen glaceras hastigt 10—15 min.

Till såsen fräsas smör och mjöl 2 min., buljongen spådes på och såsen får koka 5 min., de upp- vispade äggulorna tillsättes jämte vinet och såsen får sjuda under vispning samt afsmakas. — Gös- filéer kunna tillagas på samma sätt.

Nougatpudding (f. 6—8 pers.). 75 gr. sötmandel, 2 hg. span- ska- ell. hasselnötter, 1 helt ägg, 2 äggulor, 2 hg. strösocker, 6 blad gelatin, 3 msk. varmt vatten, till gelatinet, 4 dcl. tjock grädde.

Beredning: Mandeln skällas och torkas i ugnen. Nötterna skal- las och hackas fint tillsammans med mandeln. Ägget och äggulorna vis- pas väl i ett fat. Sockret lägges i en smord och något varm stek- panna och röres med träslaf öfver elden, tills det är smält. Då till- sätts mandeln och nötterna genast, och massan får ett uppkok samt hålles under rörning på de uppvis- pade äggen. Gelatinet sköljes i kallt vatten, klippes i bitar, upp- löses i det varma vattnet och till- sättes. Massan röres därefter tills den är kall, då den till hårdt skum slagna grädden tillsättes. Massan hålles i vattensköldj och socker- beströdd form och får stelna på is 2—3 tim.

Då puddingen skall serveras, los- sas den från kanten med en spet- sig knif och stjälpes upp på flat glasskål med tårtpapper. Garneras med kanderade nötter och biskvier.

Fisk med ägg och ris (f. 6 pers.). Se Iduns kokbok Nr 114.

Vegetariska lökdolmar (f. 6 pers.). 2 stora portug. lö- kar, 1 1/2 lit. vatten, 1/4 msk. salt, 2 kkp. kall risgrynsgröt (rester), 2 ägg, 2 msk. stötta skorpor, 40 gr. smör, skirat, salt, socker vitpeppar. Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 2 kkp. rotbuljong eller po- tatisvatten.

Beredning: Lökarna skalas, nedläggas i kokande, saltat vatten och få sakta koka utan lock omkr. 7 min. De upptagas, bladen lossas försiktigt och läggas på linne att afrinna. Till färsen tages kall ris- grynsgröt. Äggen uppvispas och nedrörs i gröten tillika med skor- porna och det skirade smöret, hvar- efter färsen afsmakas väl med kryd- dorna. En tsk. af färsen lägges på hvarje lökblad, som därefter hop- rullas och omknytes med bomulls- garn, förut doppat i het vatten. Smöret brynes i en järnstrull, dol- marna iläggas och brynas vackert, hvarefter de spådes med den kokande rotbuljongen eller potatisvattnet. Locket pålägges och de få sakta steka omkring 30 min. De upplä- gas på varmt fat, garnet klippes bort, och såsen hålles öfver. Ser- veras som frukosträtt med potatis- pudding eller stekt potatis.

Ärtor med fläsk (f. 6 pers.). 6 dcl. gula ärtor 1 1/2 lit. vatten, 6 hg. färsk fläskrygg eller bogfläsk, 1 palsternacka.

Beredning: Ärtorna rensas, sköljas väl, och om de anses hård- kokta läggas de kvällen förut i det vatten, hvare de skola kokas. — Fläsket torkas med en duk, urvri- den i kallt vatten, påsättes i kallt vatten, skummas och får koka fär- digt omkring 2 tim. — Ärtor på- sätts alltid i kallt vatten; är vat- net hårdt, kokas det upp före an- vändandet och får kallna. — Ärtorna få koka upp långsamt, men däre- fter koka hastigt den första timmen, då lossna skalene lättare. De spådes med kallt vatten och när skalene flyta upp skummas de genast bort. Skalene böra noggrant bort- tagas, ty därigenom blir soppan min- dre hårdsmält och smakar bättre. Efter 1 1/2—2 tim. spådes med fläsk- spådet, som förut bör afsmakas, och ärtorna få koka, tills de börja mosa sig. De afsmakas med salt och, om så önskas, med litet mejram eller ingefära. Fläsket skäres i skiv- vor och serveras särskildt. Af öfverblifven ärtsoppa kan puré beredas, men man bör då taga 2 dcl. ärtor mera, när soppan kokas.

Kött och rötter (Slarf- sylta) (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. ref-

Lättast att intaga af stora och barn är Apoteket Vasens Laxermarmelad, med anledning af dess behagliga smak. Pris 1 kr. pr ask. På alla apotek.

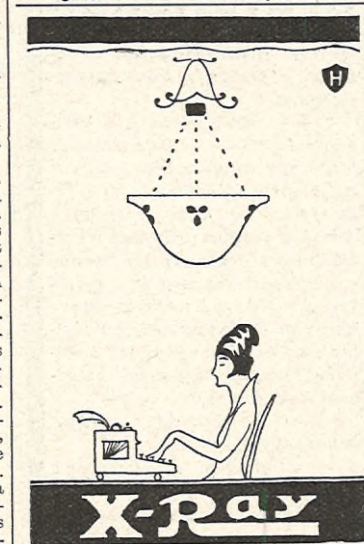
D. B. C. Flytande Putskräm för metaller. Profva den och Ni använder aldrig någon annan. Fås öfverallt. Fabrikator: Beroh, Bäcksin & Cos A.-B. GÖTEBORG.

Mellin's Food är bästa kraftnäring för svaga, klona barn i alla åldrar. Bok om barns uppfostring gratis och franco från Mellin's Food Depot, Malmö.

När julgranen är tänd

är det för sent att köpa julklappar. Rekvisera därför genast vår stora praktkatalog N:o 37, som innehåller tusen- tals praktiga artiklar passande därtill. Den sändes på begäran gratis, ej fraktfritt. **ÅHLÉN & HOLM, STOCKHOLM.**

Konstgjordt dagsljus. Indirekt elektrisk belysning. Hela rummet jämnt belyst utan skuggor. Elegant, behagligt, välgörande för ögonen. Begär vår X-Ray broschyr N:o 3. Besök våra utställningslokaler. **Nordiska X-Ray Reflektor A.-B. Stockholm, Göteborg. Malmö.**

Ett tjog ägg för 20 öre kan ingen köpa men risgryn för 20 öre (400 gr.) innehålla samma näringsvärde som **ETT TJOG ÄGG** (enligt Lifsmedelskommissionens broschyr).

CLOETTAS GULD-CACAO i vdsstående förpackning säljes öfverallt **1 HEKTO 45 ÖRE**

SINGER

ÄLDSTA MÄRKE BÄSTA SYMASKIN

Skönhet och Fägring har oftast större makt än rikedom säger Aristoteles. Vid ständigt bruk gifver den väl- doftande Yvytvålen en frisk och fraich anletshy, framkallar ett lätt rosenskimmer i den hvitskåra huden och gör densamma elastisk, mjuk, klar och ungdomlig. Använd därför dagligen Yvytvål. Säljes i hvarje välsorterad affär från Ystad till Haparanda. **Österlin & Ulrikssons Tekn. Fabrik.**

Nanny Holmstedt: För det finare köket. En ny kokbok med ny och praktisk uppställning. Ger 320 beskrivn. å frukost-, lunch-, middags- o. kvällsrätter. Anvisar ele- gant uppläggning. Ersät- ter kokföru o. finns i alla boklädare **prydligt inb. å 2:25.** **Lars Hökerbergs förlag.**

Shampooing-Pulver renar håret, borttager mjäll, styrker hårroten, befordrar hårväxten, dess användande är en verklig njutning.

KARL H. NYMAN Specialaffär för DAMUTSTYRSLAR 17 HANNGATAN 43 DROTTNINGGATAN **STOCKHOLM**

PARAMINT PASTILLER FÖRORDAS AV LAKARE. Vid sjukdomar i munhåla och svalg. Effektivt skydd mot smitta vid epidemier. FLASKOR OM 50 ST KR. 1.25 **SÄLJAS ÖVERALLT** A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM. Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Agria Yog-Margarin

Crème "Parba" och "Parba"-Tvärl göra huden len, mjuk och hvit.

Prima Engelska Antracitkol, Ångkol, Hushållskol, Koks & Smideskol ständigt på lager till lägsta dagspriser. Telefoner: Namnanrop "Lavéns Kolimport" **Lavéns Kolimport A.-B.** 17 Mälartorget 17

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta afskrifter när Ni svarar på annons om ledig plats.

I GODT HEM i omedelbar närhet af Stockholm på egendom får som husmors hjälp bättre hushållsven flicka plats. Medlem. Jungfru finnes. Vid Nya Inack-byrå, Jakobsbergsgat 34.

BILDAD, enkel, snäll och sympatisk flicka erhåller nu genast el. i dec. god plats hos ensam äldre dam, bosatt i Norrland, ut utan jungfru sköta hushållet och vara som hjälp och sällskap. Sv. till »Hemtreffnad», Idun exp. f. v. b.

BARNKÄR, frisk och pålitlig flicka, villig att sköta en 1 1/2 år gammal flicka samt deltaga i hvarjehanda sysslor som förekomma i hemmet, får plats i köping 1 dec. Sök. bör vara kunnig uti enklare matlagning och sömnad. Svar med betyg, foto och lönepret. till »Hjälps och sällskap», Idun exp. f. v. b.

SOM SÄLLSKAP och hjälp åt äldre dam, bosatt på landet, erhåller bildad flicka plats den 15 instundande dec. Någon kunnig, i sjukv. önskv. Lön 300 kr. pr år. Fröken Lybecker, Forsby, Eds Bruk.

ENERGISK DAM m. 2,000 kr. kapital intresserad af all slags hemarbete och som kan arbeta själfständigt erhåller god plats i Stlm. Sv. till »Nu genast 1916» und. adr. S. Gumaelii Annonsbyrå, Stlm., f. v. b.

FULLT KOMPETENT LÄRARINNA erhåller plats inst. 1:sta januari i bildad familj på landet att undervisa 7 års gosse. Svar med betygsvskriffter och foto till »Lantegendom, Södermanland» under adr. S. Gumaelii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Sjuk-köterska.
Sökande till befattningen såsom sjuksköterska vid Sikara stads epidemisk sjukhus äga till Hälsovårdsnämnden insända ansökningar före den 15 nästa december. Platsen tillträdes den 1 februari 1917. Lön 700 kronor. Dessutom fri bostad och andra förmåner, hvarom upplysningar erhållas hos hälsovårdsnämnden.
Skara den 6 november 1916.
Hälsovårdsnämnden.

Alfsborgs läns förening mot tuberkulos årnar från och med år 1917 anställa
2 Hem (Dispensär-)sköterskor, en i norra, en i södra delen af länet. Aflöning: 1,000 kr. som lön, 200 kr. som hyresbidrag, 200 kr. kostpengar. Ansökningar, åtföljda af utbildnings- och tjänstgöringsbetyg insändas före 15 inst. december till Förste provinsialläkare Nils Englund, Vänersborg.

Barnsköterska
20—25 år ordentlig och pålitlig med goda referenser erhåller plats att sköta ett 15 månader gammalt barn. Svar till »Barnkär», Sydsvenska Dagbladets kontor, Lund.

En äldre Husföreståndarinna sökes till landthem i Skåne. Sökanden måste vara hemma i ett hems skötande samt kunna tillse tvne gossars i åldern 3—5 år uppfostran. Svar till B. Persson, Kroksbygd pr Örtofta.

Undervisningsvan lärarinna

sökes för vårterminen 1917 att läsa in tvne gossar i allm. läroverks 1:sta och 2:dra klass. Sökande bör helst ha seminariebildning samt ovillkorligen vara frisk, energisk och ha intresse för sitt kall. Svar helst med fotografi och betygsvskriffter samt lönevillkor ställas till »Stations-samhälle och bruk» under adress S. Gumaelii Annonsbyrå, Stlm f. v. b.

Husföreståndarinna

frisk och erfaren, fullt komp. att bitäcka husmodern i större o. finare hem i Stockholm. De bästa rekommendationer erfordras. Svar till »Förtroendeplats» Allm. Tidn.-kont. Gustaf Adolfs Torg, Stockholm.

PLATSSÖKANDE

Utbildade barnsköterskor spec. från Sällskapet Barnavård, anskaffas af Stockholms Stads Arbetsförmedling, Regeringsgt. 107. Riks- o. Allm. tel. 4017. Kl. 9 f. m.—4 e. m. (lörd. 9—2). Obs! Särskild avdelning för barnsköterskor! Samarbete med sällskapet Barnavård!

PLATS I FAMILJ önskar ung lärarinna under ferierna, jan. febr., som hjälp i hushåll eller att läsa med nybörjare. Svar till »Lärarinna», Vägsjöfors p. r.

HUSFÖRESTÅNDARINNA. 34 års enkel, huslig, något musikalisk flicka, kunnig i matlagning, söker plats hos ensam herre eller dam, el. i fam. Helst där jungfru finnes. Ref. kunna företes. Sv. till »1916—1917», Gumaelii Annonsbyrå, Malmö.

MOT FRITT VIVRE önskar lärarinna under ferien, (2 mån.) komma i familj. Kunnig i handarb. och enklare matlagning. Svar till »Musikaliska», Idun f. v. b.

UNG SMÅSKOLLÄRARINNA önskar under ferien 1 dec.—15 jan. plats i godt hem att läsa med småbarn eller hjälpa till i hemmet. Fäster ej afseende vill lön. Tacks. för sv. innan 22 nov. är »Lärarinna», p. r. Vänersborg.

UNG DAM önskar plats den 1 jan. 1917 hos bildad familj bosatt å herregård eller större egendom som hjälp och sällskap. Sv. märkt »Gemensam trefnad», Nordiska Annonsbyrå, Göteborg.

I PRÄST-ELLER HERRGÅRD på landet önskar elementarbildad flicka plats såsom skrifbiträde och annan hjälp. Svar till »20 år», Strömstad poste restante.

ENKEL, BÄTTRE FLICKA från landet önskar plats i familj, såsom husmoders hjälp. Sykunnig. Sv. t. »Arbetsam», Gråstorp.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. För större annonser beräknas ett pris af 25 öre pr mm. därutöver.

SMÅSKOLLÄRARINNA önskar plats under tiden 1 jan.—24 febr. som hjälp i hemmet. Villig hjälpa barn med läxläsning. Vill anses som familjemedlem. Fritt vivre. Sv. till »27 år», Stenestad, Kågeröd.

HUSFÖRESTÅNDARINNEPLATS önskas af medelålders, bildad dam, helst hos kristligt sinnad äldre herre eller i fam. där husm. saknas. Sv. till »Hösten 1916», Kiosken, St. Teatern, Göteborg.

FLICKA, snäll och allvarlig, som vill göra en samjungfrus sysslor, erhåller plats i liten familj i landsortsstad. Sv. till »16», Idun exp. f. v. b.

BÄTTRE FÖRLOFVAD FLICKA önskar under någon tid komma till något större, bättre hem, helst på landet, för att som familjemedlem deltaga i allt, någon lön önskvärd. Sv. till »Nov. 1916», Ulricehamn p. r.

UNG FLICKA, med tekniska anlag, kunnig i handarbeten, äfven väfning, van vid skrifgöromål och med någon vana i affär, önskar lämplig anställning snarast. Tacks. för sv. till »A. N.s», Idun exp. f. v. b.

UNG, KV. EXAM. SJUKGYMNAST med högsta betyg och de bästa rek. önskar plats på landet i fam. el. hos ensam dam, som massös, hjälp o. sällsk. Sv. t. »Vintern 1916», Göteborg 3.

SOM FÖRESTÅND. T. PLATSBYRÅ i Stlm sök. rut. Dam. 500 kr. insattes som borgen f. omhändertädda medel. Sv. t. »På grund af sjukdom» und. adr. S. Gumaelii Annonsbyrå, Stlm., f. v. b.

LÄRARINNA önskar plats i familj att lära hushåll. Är villig deltaga i alla göromål mot fritt vivre. Svar snarast till »Elev» Alsta Hallsberg.

FÖR ATT FÅ DELTAGA i matlagning och övr. sysslor önskar bättre flicka komma i god familj mot fritt vivre ev. lön. Sv. till »Bohusländska» pr Lysekil.

TVA ELEMENTARBILDADE flickor som genomgått 1-årig kurs i Karlstads husmoderskola önska efter jul plats som hjälp i familj där jungfru finnes. Svar till »19 och 20», Karlstad p. r.

TILL LÄRARINNA får sömmerska el. stickerska el. enkel flicka komma. Symaskin finnes. Sv. t. »Prästgården», Gårdby.

UNG, frisk och hurtig flicka som genomgått 8 mån. i sjukvård önskar plats i familj att vara sjuk behjälplig. Svar till »Hjälpsam», Idun Exp.

Ex. barnsköterskor kunna erhållas på längre eller kortare tid genom Sv. Sjuksköterskebyrå. Tel. 144 35. Kungsgatan 21, Göteborg.

På herrgård eller prästgård

hålt i närheten af Stockholm önskar 20 års flicka af god familj plats att vara husmoders hjälp i alla förekommande sysslor. Gärna där små barn finnas. Svar till »Familjemedlem» Allm. Tidningskontoret Gust. Ad. Torg Stockholm.

INACKORDERINGAR.

TVANNE ÄLDRE damer eller herar, som önska ett godt hem, kunna få inackordering i bildad familj i Landskrona, härlig sommarst med alla slags bad. Ref. önsk. och lemnas. Svar till »Endast två» poste restante. Landskrona.

Kv. Sjukgymnast som vistats utomlands önskar god inack. hälst å ort där syssels. erh. Svar »Fina ref.» Sv. Telegmbyråns Ann.-afd., Hålsingborg.

Doktorinnan Vilma Erikssons Hvilohem, beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

Söker Ni plats

på något af den kvinnliga verksamhetens olika områden?

Kom då ihåg

att ett bepröfvadt och af tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat användt förfaringssätt är att sätta in en liten annons i IDUN. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. Beloppet insändes i postansvaring, hvarvid texten lämpligen skrives å postansvaringsblanketten.

”På säker grund byggas solida bus — en väl placerad annonsering förfelar icke målet”.
Idun som är jämnt spridd öfver hela landet ställer gärna sin erfarenhet till Eder tjänst.

NYA WERMLANDS-TIDNINGEN Grund. 1850 Karlstad Telefon 218 är Värmlands största och äldsta tidning.

Fullständig utstyrelse för hemgifter.
Färdigsydd dam- och barnlinne. Egen syteller. Prover sändas på begöran.
A. C. Cronquist & Son, Malmö. Riks 815.

NY BOK AV JACK LONDON ÄVENTYR
Berättelse från Salomonsöarna. Pris häft. 3:50; eleg. inb. 5:50.
BOHLIN & C:o.

Det bästa hvetemjålet
Malmö Best Patent
Malmö Stora Walskräm

Edla Carlssons Privathotell rekommenderas. Elektr. belysning och Rikt. i alla rum. Rum fr. 2 kr. Frukost o. Suppé serveras. Birgerjarlsbg. 8, Stockholm (röd, grön o. gul spåravn stannar vid porten). Riks. 44 01, 72 59. Allm. 125 89, 195 19

1:ta kl. Konditori och Musikkafé
öppnades torsdagen den 9 november
Birgerjarlsbgatan 3
Högaktningsfullt
EMILI SÖDERBERG.

Stockholms Fysikaliska Kuranstalt, 18 Humlegårdsgatan 18, (I närheten af Stureplan),
öppnades för allmänheten Onsdagen den 8 November. — Denna bad- och kuranstalt för friska och sjuka — upprättad af samma svenska filantropiska sällskap, som äger Nyhyttans Badanstalt, tillsammans med svenska medlemmar af det sällskap, som äger Skodsborgs Badsanatorium — är utrustad med de förmåsta af de bad- och kurmedel, som förekomma vid nämnda sanatorium, där också den nya anstaltens personal genomgått flerårig kurs.
Prislista och alla önskade upplysningar erhållas gratis på
Stockholms Fysikaliska Kuranstalt.
Riks 3444 Allm. 678.

55 Kungsgatan **Almedahls Försäljnings-Magasin**, Kungsgatan 55
Kontoret 21 66. GÖTEBORG. Butiken 11 31.
Rikhaltigt urval af Linne- och Bomullsartiklar.
Levererar fullständiga Linneuppsättningar för Hotell, Restaurationer, Sjukhus, Badhus, Ångbåtar och Privathem samt Brudutstyrelser.
Broderier. Spetsar. Färdigsydda damunderkläder, Dag- och nattskjorter, hvita o. kulörta skjorter. m. m.

CHESEBROUGHS Vaseline
Inregistr. Varumärke.
»Den bästa vän, du någonsin kan få»
Med detta preparat kan man lindra och bota många krämpor. En liten burk **Chesebroughs Vaseline** kostar endast 25 öre och befriar dig från skroflig hud, smärre sår och brännskador, och om du låter en liten smula smälta i munnen, lindrar det hosta, heshet och inflammation i halsen.
Profask å 10 öre erhålles öfverallt.
Det är fullkomligt utan smak. Hvarje apotekare, såväl som större kemikalie- och parfymaffärer hafva det till salu, men se noga efter, att fabrikanternas namn **Chesebrough Mfg. Consd. New York, U. S. A.** återfinnes på hvarje förpackning.
Filial i London, 42 Holborn Viaduct
Var försiktig med efterapningar. De skada i stället för att hjälpa dig.
Det bästa för barnens hud.

Dr. Hotmans
ELECTROMEDICINSKA INSTITUT.
NERVSJUKDOMAR och REUMATISKA
AKOMMOR.
Kungsporsplatsen 2, Göteborg.
Tel. 45 46.

Gymnastikdirektörsexamen
affläges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Nu kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. **Kapten J. Thulin, LUND.**

Göteborgs Gymnastiska Institut
Fullständigaste ettåriga kurs i
Sjukgymnastik och Massage
Nästa årskurs börj. 12 Jan.
Begär utförligt prospekt!

Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt! Stockholm.
Mästersonuellsgratan 70.

Kurs i massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS
MASSAGE- & GYMNASTIK-INSTITUT
Biblioteksgatan 28
Begär prospekt!

Zanderska Gymnastiken,
Birgerjarlsgratan 23.
Gymnastik, Massage, Elektrisk
Hettluft, Damafd. kl. 11-1:
Dr. Gustaf Zander (massage) och
Dr. Emil Zander.
Snedbeh.-avd. kl. 1/3-1/5: Dr. E. Zander.
Undersökning kl. 11-1 Herravd. kl. 1/3-1/5: Dr. A. Lever-
tin. D:o kl. 2-5: Dr. A. Berghel.
D:o kl. 2-5: Dr. A. Berghel.

Göteborgs Enskilda Handels-Gymnasium
Kungsgatan 46, Göteborg.
Förnämligaste enskilda handelsläro-
verk för elever med högre förkunskap.
Sammarskurs | Handelskurs | Gymnasialkurs
10/6-10/6 | 10/6-10/6 | 10/6-10/6
Begär prospekt!

Afmagringstval,
— absolut verkande — oskadlig. —
Pris kr. 4:50 + porto. Förs. disk.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör.
21 Drottninggatan 21.

Hennaextrakt öfverträffligt och
oskadligt hårfärg-
ningsmedel i alla nyanser. Pris Kr.
7:50 + Porto.

Camomilleextrakt för erhållande
af blondt hår.
Pris Kr. 3:50 + porto.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör
21 Drottninggatan, Stockholm.

Misspydande Hårväxt
utrotas med pasta Stabil. Absolut
ofarligt och luktfritt medel. Ej
pulver. Efterlämnar ej märken eller
rodnad i huden. Pris 3:50 +
porto. Förs. disk. Ebba Beckmans
Hygieniska Salong, Grefturegatan 3,
Stockholm.

Hårbehandling
Hindrar hårfall, återställer grått
hår till dess naturliga färg.
I. & E. Fahstedts Damfrisering,
Brahegatan 6, I, Sthlm.

VÄRDA HÅRET
om det är sjukt eller friskt, och använd
ZIWERTS' EXTRAIT VEGETAL.
Bästa hårkonserveringsmedel. Finnes till salu
hos frisörer och i parfymaffärer samt hos
Kungl. Hofleverantör
ZIWERTS EFTR., GÖTEBORG.
Återförsäljare rabatt.

Turkiska badet
i Malmtoresbadet är öppet hvarje
torsdag för damer. Yppersta medel
för bibehållande af smärt figur
och fin hy. Badet är angenämast,
om man är flera i sällskap. Pris före
kl. 12 kr. 1:50, efter kl. 12 kr. 1:75.

"La Mascotte"
Franskt skönhetsmedel — Kosmeti-
kens triumf.
Nyhet:
"La Mascotte-crème"
Hög kvalitet och framstående egen-
skaper hafva försakat "La Mascotte"
stora framgång. Preparaten äro
lagligt skyddade genom Kungl. Pa-
tentverket. Säljas i alla 1: klassiga
Parfumerier, Varuhus, Drogaffärer
och Damfrisørsalonger öfver hela lan-
det.

H.G. Söderbergs Import-AB
Krossad och småkrossad **Koks**
Billigaste bränsle i kökspisar och i kakelugnar på koksgaller.
Telefoner namnanrop
"SÖDERBERGS KOLIMPORT".

Kurs i klädsömnad.
Elever mottagas dagligen kl. 11-3. Aftonkurs två gånger i veckan.
Grefturegatan 72. **Selma Wahlgren, A. T. 224 53**

Strängnäs Hushållsskola.
12:te arbetsåret. Vårterminen börjar den 20 januari 1917. Grundlig och prakt.
undervisn. Skickliga lärarinnor. Prosp. och ref. gen. Fru **M. Braune, Strängnäs.**

Bogstens Hushållskurs 1917.
1 Febr.—1 Maj; 1 Aug.—1 Nov. Utförligt prospekt mot 2 porto.
Fru **Ida Palmgren, Bettna.**

Örebro Kindergartenseminarium,
Rikstelefon 1920.
Grundlig teor. prakt. Utbildning för Kindergarten, hem, barnhem,
barnkrubbor o. d. Goda platser anskaffas. Nya elever mottagas till
vårterminen. Prospekt och upplysningar genom föreståndarinnan
Fröken Maria Kjellmark.

Filip Holmqvists Handelsinstitut
N. Allégat. 7, 1 & 2 tr., Göteborg.
Grundat 1885. Rt. 2127 & 9160. Främsta och största enskilda handelsläroverk i landets främsta handelsstad. Egen läroverksbyggnad.
32 läsåret. Höstterminen börjar den 22 aug. 1916. 20 akademiskt och praktiskt utbildade lärare.
Års- och terminskurser.
Utförlig bankkurs med öfningar i alla bankgöröml.
Platsförmedlingsafdelning med vidsträckt förbindelser.
Begär vårt 40 sid. illustr. prosp.

MÄRKET MARKATTAN

"Ett glänsande resultat"
(HOS ALLA HANDLANDE)
Sunlight Såptvål Aktiebolag
Göteborg

Elfkullens Husmodersskola
börjar sin värvkurs 15 jan. Undervisn. i fäns och enkl. matlagn., bakt. kon-
serv. väfnad och handarb. m. m. Hjälpension. Prosp. mot dubbelt porto.
Adr Jemshögsby.

Vackra broderimönster
till daglinnen (4 st., alla olika) erhålles mot insändande af 60 öre i frim. und. adr. Box 14, Bankeryd.

För Jularbeten!

Spetsar, Broderier o. Hvita tyger. Stort urval! Billiga priser!
De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningsloka
Grefturegatan 13 (Hörnbutiken).
Order till landsorten exp. omg.

Kurser i barnavård.
Vid Barnavårdsbyråns Spädbarns-
hem i Örby mottagas unga kvinnor till utbildning i barnavård. Teoretisk undervisning af hemmets läkare praktisk undervisning av hemmets föreståndarinnor. Kursens längd 3 mån. Avgift för kursen jämte bostad och kost inom hemmet 65 kr. i mån.
Närma e underrättelser genom Barnavårdsbyråns, Könshamnsg. 51, Stockholm.

BESÖK Hagaberg
pr Jönköping.

RÖSIÖ-SKOLAN

Sådan utbildning — sådan framtid! Hittills 2.000 elever.
Inträde 1 December och 7 Januari.
Begär prospekt.

Tvätt!

Tvättning och mangling af privatkläder utföres på ett i allo förstklassigt sätt i **Mälarebadets Tvätt- & Strykinrättning** till ett pris af **35 öre** pr kg. för tvättposter öfverstigande 20 kg. Afgiftsfri afhämtning och hemsändning.

Allm. 93 44. Riks 38 15.

Idun utgifves denna vecka i A och B.

MECCANO-TÄVLAN

FÖR ATT GIVA UNGDOMEN
tillfälle att visa prov på sin uppfinningsförmåga, inbjuder vår leksaksavdelning härmed alla pojkar, som under tiden från 1 november till den 1 februari 1917 köpt en Meccano-låda, till en tävlan om den på egen hand bäst konstruerade Meccano-modellen, och utdela vi till konstruktörerna av de av oss som de bästa ansedda modellerna följande priser:

1:sta pris ett presentkort å **Kr. 100:—**
2:dra pris ett presentkort å **Kr. 50:—**
3:dje pris ett presentkort å **Kr. 25:—**
samt 5 extra pris, bestående av vardera ett presentkort å **Kr. 5:—**

Modellerna skola vara insända till Leksaksavdelningen tidigast den 15/1 och senast den 1/2 1917, åtföljda av den i varje Meccano-låda befintliga tävlingskupongen. Utan denna kupong mottages ingen modell till prisbedömning. De insända modellerna bedömas av en av oss tillsatt tävlingskomité, och förbehålla vi oss rätt att utställa insända modeller med angivande av konstruktörens namn.
Priserna komma att tillställas resp. pristagare per post senast den 15 februari 1917.
Stockholm den 29 Oktober 1916.

A/B NORDISKA KOMPANIET